

→ संच क्रमांक

2020

I14

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक

BOOKLET NO.

203865

प्रश्नपुस्तिका

सामान्य अध्ययन - I

एकूण प्रश्न : 150

एकूण गुण : 150

वेळ : २ (दोन) तास

सूचना

- (1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.
- (2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत न विसरता बॉलपेनने लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक	
↑	↑
केंद्राची संकेताक्षरे	शेवटचा अंक
- (3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.
- (4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त कोळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.
- (ब) आयोगाने ज्या विषयांसाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्दणदोषामुळे अथवा अन्य कारणामुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.
- (5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालता पुढील प्रश्नाकडे वळावे. अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.
- (6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तरे नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल व त्या चुकीच्या उत्तराचे गुण वजा केले जातील.
- (7) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरपैकी सर्वात योग्य उत्तरच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरिता 25% किंवा 1/4 एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील."

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवारांला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल. तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

SEAL

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

www.reliableacademy.com 9222333999

1. लॉर्ड _____ ने देशभर मीठावर एकसारखा (uniformed) कर लावला.

- (1) बेंटिंक (2) वेलस्ली (3) लीटन (4) कॉर्नवालिस

Lord _____ uniformed tax on salt all over the country.

- (1) Bentinck (2) Wellesley (3) Lyton (4) Cornwallis

2. डिप्रेस्ड क्लासेस मिशन संस्थेची उद्दिष्टे _____.

- (a) अस्पृश्यांना नोकऱ्या मिळवून देणे
 (b) सार्वजनिक धर्माची शिकवण देणे
 (c) अस्पृश्यांच्या सामाजिक अडचणीचे निवारण करणे
 (d) स्पृश्य समाजाचे परिवर्तन करणे, अस्पृश्य निवारणासाठी सर्व स्तरांतून पाठिंबा मिळविणे

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त (2) (a), (b) फक्त (3) (a), (b), (c) फक्त (4) (a), (b), (c), (d)

Objectives of the Depressed Classes Mission Institute :

- (a) Providing jobs to the untouchable.
 (b) To teach the public religion.
 (c) To solve the social problems of untouchables.
 (d) Transforming a tactile society, getting support from all levels to prevent untouchability.

Answer Options :

- (1) (a) only (2) (a), (b) only (3) (a), (b), (c) only (4) (a), (b), (c), (d)

3. पुढील संस्थांचा काळानुसार क्रम लावा :

- (a) पुणे सार्वजनिक सभा (b) इंडीयन असोसिएशन
 (c) मद्रास महाजन सभा (d) बॉम्बे प्रेसिडन्सी असोसिएशन

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a), (b), (c), (d) (2) (b), (c), (d), (a)
 (3) (c), (d), (a), (b) (4) (d), (a), (b), (c)

Put the following Associations in chronological order :

- (a) Poona Sarvajanic Sabha (b) Indian Association
 (c) Madras Mahajana Sabha (d) Bombay Presidency Association

Answer Options :

- (1) (a), (b), (c), (d) (2) (b), (c), (d), (a)
 (3) (c), (d), (a), (b) (4) (d), (a), (b), (c)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

4. पुढील ओळीत कोणाचे वर्णन केले आहे ?

- ते कलकत्याच्या हिंदू कॉलेज मध्ये शिक्षक होते.
- त्यांनी त्यांच्या विद्यार्थ्यांना स्वातंत्र्याविषयी प्रेमाने प्रेरित केले.
- त्यांनी समाज सुधारणांची गरज असल्याचे ठासून सांगितले.
- त्यांनी 'यंग बंगाल' चळवळीची सुरुवात केली.
- त्यांचे विचार फ्रेंच राज्यक्रांतीच्या तत्वावर आधारित होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) ईश्वरचंद्र विद्यासागर	(2) केशवचंद्र सेन
(3) कर्नल ऑलकॉट	(4) हेन्री डेरोझीओ

Who is described in the following lines ?

- He was a teacher in Hindu College, Calcutta.
- He inspired his students with love for liberty.
- He stressed the need for social reforms.
- He started Young Bengal Movement.
- His ideas were based on the principles of the French Revolution.

Answer Options :

(1) Ishvarchandra Vidyasagar	(2) Keshabchandra Sen
(3) Colonel Olcott	(4) Henry Derozio

5. पुढे दिलेल्या भूपाळ्या व त्यांचे रचनाकार यांच्या जोड्या जुळवा :

(a) उठि उठि बा पुरुषोत्तमा	(i) केशवस्वामी
(b) उठा उठा हो साधक	(ii) रंगनाथस्वामी
(c) उठा उठा सकल जन	(iii) गिरीधर
(d) जाग रे जाग बापा	(iv) देवनाथ

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(ii)	(iv)
(2) (ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3) (iii)	(ii)	(iv)	(i)
(4) (iv)	(i)	(ii)	(iii)

Match the following Bhupalis and their composers :

(a) Uthi Uthi ba Purushottama	(i) Keshavswami
(b) Utha Utha ho Sadhaka	(ii) Ranganathswami
(c) Utha Utha Sakala Jana	(iii) Giridhar
(d) Jag re jag bapa	(iv) Deonath

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(ii)	(iv)
(2) (ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3) (iii)	(ii)	(iv)	(i)
(4) (iv)	(i)	(ii)	(iii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

6. पुढील वाक्यात वर्णन केलेल्या व्यक्तीचे नाव सांगा :

- नागपूर टेक्स्टाइल यूनियनचे ते नेते होते.
- एप्रिल 1946 मध्ये कामगारांचे प्रतिनिधी म्हणून निवडून ते आमदार झाले.
- त्यांनी प्राथमिक शिक्षक, विणकर, छापखान्यातील कामगार व खाणकामगारांना संघटना उभारण्यासाठी त्यांनी मदत केली होती.

पर्यायी उत्तरे :

(1) एस्.एच्. बाटलीवाला	(2) टी.सी.एस्. जयरामन्
(3) रामभाऊ रुईकर	(4) बी.पी. आडारकर

Name the person described in the following sentences :

- He was the leader of Nagpur Textile Union.
- He was elected to the legislative assembly as a labour leader in April 1946.
- He also helped the primary teachers, weavers, press workers and mine workers establish organisation.

Answer Options :

(1) S.H. Batliwala	(2) T.C.S. Jayraman
(3) Rambhau Ruikar	(4) B.P. Adarkar

7. पुढील वाक्यात कोणाचे वर्णन केले आहे ?

- त्यांनी संपादित केलेल्या वृत्तपत्रामुळे महाराष्ट्रात एक नवीन पर्व सुरू झाले.
- त्या वृत्तपत्राचे नाव होते संदेश.
- त्यांना आधुनिक मराठी दैनिक पत्रकारीतेचे प्रणेते म्हटले जाऊ शकते.
- युद्धाच्या बातम्यांचे वृत्तांकन करणे ही त्यांची विशेषता होती.
- त्यांचे विनोदावर प्रभूत्व होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ.ब. कोल्हटकर	(2) न.चिं. केळकर
(3) अ.ह. गद्रे	(4) गो.ग. आगरकर

Who is described in the following sentences ?

- The newspaper edited by him started a new era in Maharashtra.
- The newspaper was called Sandesh.
- He may be said to be a pioneer of modern Marathi daily journalism.
- He specialized in covering war news.
- He was a master of humour.

Answer Options :

(1) A.B. Kolhatkar	(2) N.C. Kelkar
(3) A.H. Gadre	(4) G.G. Agarkar

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

8. इ.स. 1848 मध्ये स्थापन झालेल्या द स्टूडंट्स लिटररी अँड सायन्टिफिक सोसायटीच्या मराठी शाखेचे नाव _____ हे होते.

(1) विद्यार्थी हितबोधिनी सभा	(2) परमहंस सभा
(3) उपयुक्त ज्ञानप्रसारक सभा	(4) शिक्षण प्रसारक मंडळ

The name of the Marathi branch of 'The Students Literary and Scientific Society' established in 1848 A.D. was _____.

(1) Vidyarthi Hitbodhini Sabha	(2) Paramhansa Sabha
(3) Upayukta Jnyanaprasarak Sabha	(4) Shikshan Prasarak Mandel

9. पुढील वाक्यात वर्णन केलेल्या गव्हर्नर जनरलचे नाव सांगा :

- त्यांनी जनसामान्यांच्या शिक्षणात आस्था दाखविली.
- त्यांना स्थानिक भाषांच्या शाळा उघडायच्या होत्या.
- त्यांना जास्तीत जास्त लोकांना शिक्षण द्यायचे होते.
- त्यांच्या प्रोत्साहनामुळे बंगाल, बॉम्बे आणि पंजाब येथील स्थानिक सरकारांनी स्थानिक शिक्षणाला उत्तेजन दिले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) लॉर्ड कॅनिंग	(2) वॉरन हेस्टिंग्ज
(3) लॉर्ड डलहौसी	(4) लॉर्ड बेंटॉक

Name the Governor General whose description is given below.

- He took interest in mass-education.
- He wanted to establish Vernacular Schools.
- He wanted to give education to the maximum people.
- With his encouragement, the local governments in Bengal, Bombay and the Punjab gave encouragement to Vernacular education.

Answer Options :

(1) Lord Canning	(2) Warren Hastings
(3) Lord Dalhousie	(4) Lord Bentinck

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

10. तैनाती फौज धोरणानुसार वॉरन हेस्टिंग्जने औधच्या नवाबाला खालीलपैकी कोणाच्या विरोधात लष्करी मदत दिली होती ?

- (1) रोहील्ला (2) मराठा (3) जाट (4) राजपूत

Against whom did Warren Hastings give military help to the Nawab of Oudh under the Subsidiary Alliance System ?

- (1) Rohillas (2) Marathas (3) Jats (4) Rajputs

11. पुढील वृत्तपत्रे व त्यांचे संस्थापक वा संपादक यांच्या जोड्या जुळवा.

- (a) जमीनदार (i) मौलाना आझाद
 (b) अल् हिलाल (ii) जाफर अली खान
 (c) कॉम्रेड (iii) सय्यद हुसेन
 (d) इंडिपेंडंट (iv) मोहम्मद अली

पर्यायी उत्तरे :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (iv) (i) (ii) (iii)
 (2) (ii) (i) (iv) (iii)
 (3) (iii) (i) (iv) (ii)
 (4) (ii) (iii) (i) (iv)

Match the pairs of the following newspapers and their founders or editors.

- (a) Jameendar (i) Maulana Azad
 (b) Al Hilal (ii) Jafar Ali Khan
 (c) Comred (iii) Sayyad Husain
 (d) Independent (iv) Mohammad Ali

Answer Options :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (iv) (i) (ii) (iii)
 (2) (ii) (i) (iv) (iii)
 (3) (iii) (i) (iv) (ii)
 (4) (ii) (iii) (i) (iv)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

12. इ.स. 1930 पावेतो _____ या प्रांतात किसान सभा स्थापन झाल्यात.

- (a) बंगाल (b) पंजाब (c) संयुक्त प्रांत

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a), (b), (c) (2) (a) फक्त (3) (a), (b) फक्त (4) (a), (c) फक्त

By 1930 A.D. Kisan Sabha were established in _____ Province.

- (a) Bengal (b) Punjab (c) United Provinces

Answer Options :

- (1) (a), (b), (c) (2) (a) only (3) (a), (b) only (4) (a), (c) only

13. 1857 च्या उठावानंतर महाराष्ट्रातून कैदी अंदमानला पाठविले होते, त्यांच्या व त्यांच्या गावाच्या जोड्या जुळवा :

- (a) यदु बागल (i) पंढरपूर
 (b) भिवा लकमा (ii) नाशिक
 (c) अण्णु नथू (iii) सातारा
 (d) बबन जुमाल खान (iv) बॉम्बे

पर्यायी उत्तरे :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (ii) (i) (iv) (iii)
 (2) (iii) (iv) (ii) (i)
 (3) (i) (ii) (iv) (iii)
 (4) (iv) (iii) (i) (ii)

Match the following prisoners from Maharashtra who were sent to Andaman after the Revolt of 1857, with their native places :

- (a) Yadu Bagal (i) Pandharpur
 (b) Bhiva Lakma (ii) Nashik
 (c) Annu Nathu (iii) Satara
 (d) Baban Jumal Khan (iv) Bombay

Answer Options :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (ii) (i) (iv) (iii)
 (2) (iii) (iv) (ii) (i)
 (3) (i) (ii) (iv) (iii)
 (4) (iv) (iii) (i) (ii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

14. अजिंठा येथील हिनयानांच्या कोणत्या दोन लेण्या सर्वात प्राचीन आहेत ?

(1) लेणी नं. - 6, 7	(2) लेणी नं. - 9, 10
(3) लेणी नं. - 11, 12	(4) लेणी नं. - 13, 14

Which two of the Hinayana caves at Ajanta are ancient ?

(1) Caves No. - 6, 7	(2) Caves No. - 9, 10
(3) Caves No. - 11, 12	(4) Caves No. - 13, 14

15. पुढील वाक्यात कोणाचे वर्णन आहे ?

- ते फर्ग्यूसन महाविद्यालयाचे प्राचार्य होते.
- इ.स. 1905 च्या काँग्रेसच्या बनारस अधिवेशनात ते अध्यक्ष होते.
- इ.स. 1912-1915 दरम्यान ते भारतीय लोकसेवा आयोगाचे सदस्य होते.
- इ.स. 1910 मध्ये त्यांची पुन्हा केंद्रीय कायदेमंडळात निवड झाली.

पर्यायी उत्तरे :

- दादाभाई नौरोजी
- फिरोजशाहा मेहता
- गोपाळ कृष्ण गोखले
- न्यायमूर्ती रानडे

Who is described in the following sentences ?

- He was a Principal of Fergusson College.
- In 1905 A.D. he presided over the Banaras Session of the Indian National Congress.
- During 1912-1915 A.D. he was a member of the Indian Public Service Commission.
- In 1910 A.D., he was again elected to the Imperial Legislative Council.

Answer Options :

- Dadabhai Naoroji
- Phirozeshah Mehta
- Gopal Krishna Gokhale
- Justice Ranade

16. ब्राह्मणेतर वृत्तपत्र आणि त्यांचे संपादक यांच्या जोड्या जुळवा.

(a) विजयी मराठा	(i) श्रीपतराव शिंदे
(b) जागृती	(ii) भगवंतराव पाळेकर
(c) दीनमित्र	(iii) मुकुंदराव पाटील
(d) कैवारी	(iv) दिनकरराव जवळकर

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4) (iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the following non-brahmin newspapers and their editors.

(a) Vijayi Maratha	(i) Shripatrao Shinde
(b) Jagruti	(ii) Bhagvantrao Palekar
(c) Deenmitra	(iii) Mukundrao Patil
(d) Kaivari	(iv) Dinkarrao Javalkar

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4) (iii)	(iv)	(i)	(ii)

17. सन 1875 मध्ये महाराष्ट्रातील कोणत्या दोन जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांनी सावकार, जमीनदार आणि ब्रिटिश अधिकाऱ्यांविरुद्धी विद्रोह केला ?

(1) खानदेश व नागपूर	(2) बॉम्बे व रत्नागिरी
(3) सातारा व सोलापूर	(4) पुणे व अहमदनगर

In 1875 the farmers in the two district in Maharashtra insurrectionise against a pawn-broker, landholder and the British Officer ?

(1) Khandesh and Nagpur	(2) Bombay and Ratnagiri
(3) Satara and Solapur	(4) Pune and Ahmednagar

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

18. "नोट्स ऑन इन्फंट मॅरिज अँड अेनफोर्सड विडोहूड" हे पुस्तक कोणी लिहीले ?

(1) बेहरामजी मेरवानजी मलबारी	(2) दादाभाई नौरोजी
(3) मादाम कामा	(4) पेरीन कॅप्टन

Who wrote the book - 'Notes On Infant Marriage and Enforced Widowhood' ?

(1) Behramji Merwanji Malabari	(2) Dadabhai Naoroji
(3) Madam Cama	(4) Perin Captain

19. पुढील ग्रंथ व त्यांचे लेखक यांच्या जोड्या जुळवा :

(a) स्वात्मानुभवतरंगिणी	(i) तुकदेव
(b) चैतन्यचंद्रिका	(ii) शिवराम अकोलकर
(c) ज्ञानप्रबोध	(iii) शिवदिनकेसरी
(d) अनुभूतिलेश	(iv) साम्राज्यवामन

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iv)	(i)	(ii)	(iii)
(2) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4) (iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the following treatises and their authors :

(a) Swatmanubhavtarangini	(i) Tukdev
(b) Chaitanyachandrika	(ii) Shivram Akolkar
(c) Dnyanaprabodh	(iii) Shivdin Kesari
(d) Anubhutilesh	(iv) Samrajyawan

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iv)	(i)	(ii)	(iii)
(2) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4) (iv)	(iii)	(ii)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

20. पुढील वृत्तपत्रांची त्यांच्या कालक्रमानुसार मांडणी करा :

(a) बॉम्बे हेराल्ड	(b) बॉम्बे कुरीअर
(c) बॉम्बे गॅझेट	(d) बॉम्बे समाचार

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c), (b), (d)	(2) (a), (d), (c), (b)
(3) (a), (b), (c), (d)	(4) (d), (c), (b), (a)

Arrange the following newspapers in their chronological order.

(a) Bombay Herald	(b) Bombay Courier
(c) Bombay Gazette	(d) Bombay Samachar

Answer Options :

(1) (a), (c), (b), (d)	(2) (a), (d), (c), (b)
(3) (a), (b), (c), (d)	(4) (d), (c), (b), (a)

21. जोड्या जुळवा :

सर सय्यद अहमद यांनी स्थापन केलेल्या संस्था	स्थापना वर्ष
(a) मुहमेडन डिफेंस असोसिएशन ऑफ अप्पर इंडिया	(i) 1893
(b) इंडियन पेट्रीयाटिक असोसिएशन	(ii) 1888
(c) मुस्लिम शैक्षणिक परिषद	(iii) 1885
(d) मुहमेडन अँग्लो-ओरिएंटल कॉलेज	(iv) 1875

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4) (iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the pairs :

Institutions established by Sir Syed Ahmed	Year of Establishment
(a) Muhammedan Defence Association of Upper India	(i) 1893
(b) Indian Patriotic Association	(ii) 1888
(c) Muslim Educational Conference	(iii) 1885
(d) Muhammedan Anglo-Oriental College	(iv) 1875

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4) (iv)	(iii)	(ii)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

22. पुढीलपैकी लोकमान्य टिळकांचे अत्यंत जवळचे सहकारी कोण होते ?

- (a) नरसिंह चिंतामण केळकर
- (b) दामोदर हरी चाफेकर
- (c) शिवराम महादेव परांजपे
- (d) कृष्णाजी प्रभाकर खाडीलकर
- (e) गोपाळ कृष्ण गोखले

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a), (c), (d) फक्त
- (2) (a), (b), (c), (e) फक्त
- (3) (b), (c), (d), (e) फक्त
- (4) (d) आणि (e) फक्त

Who from the following were the closest associates of Lokmanya Tilak ?

- (a) Narsinh Chintaman Kelkar
- (b) Damodar Hari Chaphekar
- (c) Shivram Mahadev Paranjpe
- (d) Krishnaji Prabhakar Khadilkar
- (e) Gopal Krishna Gokhale

Answer Options :

- (1) (a), (c), (d) only
- (2) (a), (b), (c), (e) only
- (3) (b), (c), (d), (e) only
- (4) (d) and (e) only

23. खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे ?

- (a) इ.स. 1899 मध्ये आसाम तेल कंपनीची स्थापना करण्यात आली.
- (b) इ.स. 1905 मध्ये तिचे उत्पादन सुमारे 1.25 लाख लिटर होते.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) पहिले विधान सत्य आहे.
- (2) दुसरे विधान सत्य आहे.
- (3) दोन्ही विधाने सत्य आहेत.
- (4) दोन्ही विधाने असत्य आहेत.

Which of the following statement is correct ?

- (a) The Assam Oil Company was formed in 1899 A.D.
- (b) In 1905 A.D., it produced about 1.25 lakh litres.

Answer Options :

- (1) The first statement is correct.
- (2) The second statement is correct.
- (3) Both the statements are correct.
- (4) Both the statements are not correct.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

24. महाराष्ट्रातील कोणत्या संप्रदायाने संस्कृत भाषेतील ज्ञान मराठी भाषेत आणले ?

(a) वारकरी संप्रदाय	(b) नाथ संप्रदाय
(c) महानुभाव संप्रदाय	(d) दत्त संप्रदाय

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) योग्य आहेत.	(2) फक्त (b) योग्य आहे.
(3) (c), (d) योग्य आहेत.	(4) फक्त (c) योग्य आहे.

Which sects in Maharashtra brought knowledge in Sanskrit language to Marathi language ?

(a) Varkari sect	(b) Nath sect
(c) Mahanubhav sect	(d) Datta sect

Answer Options :

(1) (a), (b) are correct.	(2) Only (b) is correct.
(3) (c), (d) are correct.	(4) Only (c) is correct.

25. सप्टेंबर 1816 मध्ये पेंढारींना दडपून टाकण्यासाठी कोर्ट ऑफ डायरेक्टर्स्ची मंजूरी कोणी घेतली ?

(1) लॉर्ड बेंटीक	(2) लॉर्ड हेस्टिंग्ज
(3) लॉर्ड डलहौसी	(4) लॉर्ड वेलस्ली

In September 1816, who got the sanction to suppress the Pindharis from the Court of Directors ?

(1) Lord Bentinck	(2) Lord Hastings
(3) Lord Dalhousie	(4) Lord Wellesley

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

26. जोड्या जुळवा :

(a) नाट्य निकेतन	(i) मोतीराम गजानन रांगणेकर
(b) नाट्यमन्वन्तर	(ii) इबसेन आणि शॉ यांच्यावर भक्ती असलेल्या ध्येयवादी तरुणांनी सुरु केले
(c) आशिर्वाद	(iii) केशवराव भोसले आणि बापुराव पेंढारकर
(d) ललीतकलादर्श	(iv) ज्योत्सना भोळे आणि विष्णुपंत औंधकर

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (iv)	(iii)	(i)	(ii)
(3) (ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4) (i)	(ii)	(iv)	(iii)

Match the following :

(a) Natya Niketan	(i) Motiram Gajanan Rangnekar
(b) Natya Manwantar	(ii) Started by young idealists devoted to Ibsen and Shaw
(c) Ashirwad	(iii) Keshavrao Bhosle and Bapurao Pendharkar
(d) Lalitkaladarsha	(iv) Jyotsna Bhole and Vishnupant Aundhkar

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (iv)	(iii)	(i)	(ii)
(3) (ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4) (i)	(ii)	(iv)	(iii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

27. ऐतिहासिक साहित्य आणि त्यांच्या लेखकांच्या जोड्या जुळवा :

(a) थोरले माधवराव पेशवे	(i) रा.भि. गुंजीकर
(b) राजा शिवाजी	(ii) म.मो. कुंटे
(c) मोचनगड	(iii) वि.ज. कीर्तने
(d) अफझलखानाच्या मृत्यूचे नाटक	(iv) कोंडो सखाराम घाटे

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iii)	(ii)	(i)	(iv)
(2) (ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4) (iii)	(i)	(iv)	(ii)

Match the pairs of the historical literature with its authors :

(a) Thorle Madhavrao Peshwe	(i) R.B. Gunjekar
(b) Raja Shivaji	(ii) M.M. Kunte
(c) Mochangad	(iii) V.J. Keertane
(d) Afzalkhanachya Mrutyuche Natak	(iv) Kondo Sakharam Ghate

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iii)	(ii)	(i)	(iv)
(2) (ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4) (iii)	(i)	(iv)	(ii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

28. पुढे दिलेल्या कंपनी व त्या जिथे आहेत ती ठिकाणे यांच्या जोड्या जुळवा :

203865

(a) जेसोप आणि कंपनी	(i) राणीगंज
(b) मॅके आणि कंपनी	(ii) बराकर
(c) बंगाल आयर्न कंपनी	(iii) असनसोल
(d) अॅलेक्झांडर आणि कंपनी	(iv) कलकत्ता

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(i)	(iii)	(iv)
(2) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4) (ii)	(i)	(iv)	(iii)

Match the following companies and the places where they are located :

(a) Jessop and Company	(i) Ranigunj
(b) Mackay and Company	(ii) Barakar
(c) Bengal Iron Company	(iii) Asansol
(d) Alexander and Company	(iv) Calcutta

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(i)	(iii)	(iv)
(2) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4) (ii)	(i)	(iv)	(iii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

29. पुढील लेखक व त्यांच्या कृती यांच्या जोड्या जुळवा :

(a) भास्कर भट्ट	(i) भारत
(b) मुक्तेश्वर	(ii) शिशुपालवध
(c) एकनाथ	(iii) भावार्थ रामायण
(d) श्रीधर	(iv) हरिविजय

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3) (ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4) (iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the following authors with their works :

(a) Bhaskar Bhatta	(i) Bharat
(b) Mukteshwar	(ii) Shishupal Vadh
(c) Eknath	(iii) Bhavartha Ramayan
(d) Shridhar	(iv) Harivijay

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3) (ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4) (iv)	(iii)	(ii)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

30. जोड्या जुळवा :

(a) कृष्णशास्त्री चिपळूणकर	(i) माननिय डॉ. जॉन विल्सन यांच्याशी हिंदू धर्माबद्दल वाद-विवाद
(b) मोरभट दांडेकर	(ii) विचारलहरी
(c) गंगाधरशास्त्री फडके	(iii) समुद्रकिनारीचा वादविवाद
(d) विष्णु भिकाजी गोखले	(iv) हिंदूधर्म तत्त्व

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4) (iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the following :

(a) Krishnashastry Chiplunkar	(i) Argued with reverend Dr. John Wilson on Hinduism
(b) Morbhat Dandekar	(ii) Vicharlahari
(c) Gangadharshastry Phadke	(iii) Samudrakinaricha Vadvivad
(d) Vishnu Bhikaji Gokhale	(iv) Hindudharma Tatva

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4) (iii)	(iv)	(i)	(ii)

31. अखिल भारतीय हिंदू महासभेचे वार्षिक अधिवेशन 19 ऑगस्ट 1923 रोजी _____ येथे भरले होते. त्याचे अध्यक्ष मदन मोहन मालवीय होते.

(1) हरिद्वार	(2) पंजाब	(3) काशी	(4) लखनौ

The annual convention of the All India Hindu Mahasabha was held on 19th August 1923 at _____ under the presidency of Madan Mohan Malviya.

(1) Haridwar	(2) Punjab	(3) Kashi	(4) Lucknow

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

32. वायव्य प्रांतात _____ साली विधिमंडळ प्रस्थापित करण्यात आले.

- (1) 1862 (2) 1886 (3) 1892 (4) 1898

The Legislature was established in the Northwest Territories in _____.

- (1) 1862 (2) 1886 (3) 1892 (4) 1898

33. 1977 मध्ये झालेल्या निवडणुकीत _____ जनता पक्षात सामील झाले होते.

- (a) काँग्रेस (एस)
 (b) भारतीय लोकदल (बी.एलडी), जनसंघ
 (c) लोकशाहीवादी काँग्रेस
 (d) प्रजासमाजवादी पक्ष

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (d) (3) (a), (b) आणि (d) (4) वरील सर्व
 _____ had joined the Janata Party during the elections of 1977.

- (a) Congress(s)
 (b) Bharatiya Lokdal (BLD), Janasangh
 (c) Democratic Congress
 (d) Praja Samajwadi Party

Answer Options :

- (1) (a) and (c) (2) (b) and (d) (3) (a), (b) and (d) (4) All of the above

34. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) चलेजाव आंदोलनात मुंबई प्रांताचे स्थान अग्रगण्य होते.
 (b) ब्रिटीश सरकारने म. गांधीना व पंडीत नेहरूंना अहमदनगरच्या तुरुंगात स्थानबद्ध केले.
 (c) मुंबई प्रांताच्या सातारा जिल्ह्यात प्रतिसरकारची स्थापना झाली.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the following statements :

- (a) In 'Quit India Movement the Bombay Presidency was at the forefront.
 (b) British government sent Mahatma Gandhi and Pandit Nehru in the prison of Ahmednagar.
 (c) 'Pratisarkar' was established in Bombay Presidency's Satara district.

Which of the above statements are correct ?

- (1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (a), (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

35. पंडीत नेहरू व अलिप्ततेचे धोरण या संदर्भात खालील विधानांचा विचार करा.

- (a) या धोरणामुळे भारतास जागतिक प्रतिष्ठा मिळाली.
- (b) त्यांनी अलिप्त राष्ट्रांच्या चळवळीचा पुरस्कार केला.
- (c) अलिप्त राष्ट्रांची पहिली शिखर परिषद कैरो येथे झाली.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) (a) आणि (b)   (2) (b) आणि (c)   (3) (a) आणि (c)   (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the following statements about Pandit Nehru and Non-alignment Policy.

- (a) India got global status due to this Policy.
- (b) He stood for Non-aligned Movement (NAM).
- (c) First summit of Non-alignment nations was held in Cairo.

Which of the above statements are correct ?

- (1) (a) and (b)   (2) (b) and (c)   (3) (a) and (c)   (4) (a), (b) and (c)

36. कोणत्या कायद्याने ब्रिटनच्या राजाचे 'हिंदुस्तानचा सम्राट' हे पद रद्द करण्यात आले ?

- (1) 1858 कायदा   (2) 1919 कायदा   (3) 1935 कायदा   (4) 1947 कायदा

The title of 'Emperor of India' was abolished from British crown by _____.

- (1) 1858 Act   (2) 1919 Act   (3) 1935 Act   (4) 1947 Act

37. 1935 च्या कायद्याचे मुख्य वैशिष्ट्य खालीलपैकी कोणते नाही ?

- (1) फेडरल कोर्टाची निर्मिती.
- (2) द्विगृही कायदेमंडळ.
- (3) घटना निर्मितीसाठी समिती.
- (4) इंडिया कौन्सिल रद्द.

Which of the following is **not** the salient feature of the 1935 Act ?

- (1) Creation of a federal court.
- (2) Bicameral Legislature.
- (3) Committee for the making of the Constitution.
- (4) India Council cancelled.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

38. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) काँग्रेसने 'ऑगस्ट ऑफर' (1940) चा स्विकार केला.
- (b) म. गांधीनी वैयक्तिक सत्याग्रह चळवळ सुरू करण्याचे आदेश दिले.
- (c) प्रथम विनोबा भावे यांनी भाषण बंदीचा कायदा मोडला.
- (d) इंग्रज सरकारने विनोबांना सहा वर्षांची शिक्षा दिली.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) (a) आणि (b)   (2) (c) आणि (d)   (3) (b) आणि (c)   (4) वरील सर्व

Consider the following statements :

- (a) Congress had accepted 'August Offer' (1940).
- (b) Mahatma Gandhi had instructed that individual Satyagraha Movement should be started.
- (c) Vinoba Bhave broke the Act against Free Speech first.
- (d) British government had given Vinoba Bhave imprisonment of 6 years.

Which of the above statements are correct ?

- (1) (a) and (b)   (2) (c) and (d)   (3) (b) and (c)   (4) All the above

39. फाळणीपूर्वी भारताची जमीन जेवढी होती त्यातील _____ जमीन फाळणीनंतर भारताच्या वाटेला आली.

- (1) 75%   (2) 77%   (3) 79%   (4) 81%

_____ of the landmass of undivided India was retained by India after partition.

- (1) 75%   (2) 77%   (3) 79%   (4) 81%

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

40. जोड्या लावा :

स्तंभ - A	स्तंभ - B
(a) फॉरवर्ड ब्लॉक	(i) 1928
(b) रिव्होल्युशनरी कम्युनिस्ट पार्टी ऑफ इंडिया	(ii) 1940
(c) रॅडिकल डेमोक्रेटिक पार्टी	(iii) 1942
(d) हिंदुस्थान सोशलिस्ट रिपब्लिक आर्मी	(iv) 1939

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4) (ii)	(i)	(iv)	(iii)

Match the following :

Column - A	Column - B
(a) Forward Block	(i) 1928
(b) Revolutionary Communist Party of India	(ii) 1940
(c) Radical Democratic Party	(iii) 1942
(d) Hindustan Socialist Republic Army	(iv) 1939

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4) (ii)	(i)	(iv)	(iii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

41. काँग्रेसने क्रिप्स योजना का फेटाळून लावली ?

- (a) भारताला वसाहतीचे स्वराज्य केंव्हा देणार याचा यात स्पष्ट उल्लेख नव्हता.
 (b) या योजनेमुळे भारताचे विभाजन होणार होते.
 (c) देशी संस्थानिकांना स्वतंत्र राहण्याचा अधिकार होता.
 (d) मुस्लिम समाजासाठी स्वतंत्र पाकिस्तानची निर्मिती होणार नव्हती.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) केवळ (a) बरोबर आहे (2) केवळ (a) आणि (b) बरोबर आहेत
 (3) केवळ (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत (4) केवळ (b) आणि (d) बरोबर आहेत

Why did the Congress reject the Cripps proposal ?

- (a) There was no clear mention of when the colonial autonomy will be given to India.
 (b) This plan was to divide India.
 (c) Right of Indian states to remain Independent.
 (d) No creation of an Independent Pakistan for Muslims.

Answer Options :

- (1) Only (a) is correct. (2) Only (a) and (b) are correct.
 (3) Only (a), (b) and (c) are correct. (4) Only (b) and (d) are correct.

42. जोड्या जुळवा :

स्तंभ - A

- (a) महर्षि धोंडो केशव कर्वे
 (b) वि.दा. सावरकर
 (c) कर्मवीर भारुराव पाटील
 (d) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

स्तंभ - B

- (i) दुधगांव विद्या प्रसारक मंडळ
 (ii) अनाथ बालिकाश्रम
 (iii) स्वतंत्र मजूर पक्ष
 (iv) मित्रमेळा

पर्यायी उत्तरे :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (i) (iv) (ii) (iii)
 (2) (ii) (iv) (i) (iii)
 (3) (iii) (ii) (i) (iv)
 (4) (iii) (ii) (iv) (i)

Match the pairs :

Column - A

- (a) Maharshi Dhondo Keshav Karve
 (b) V.D. Sawarkar
 (c) Karmaveer Bhaurao Patil
 (d) Dr. Babasaheb Ambedkar

Column - B

- (i) Dudhgaon Vidya Prasarak Mandal
 (ii) Anath Balikashram
 (iii) Swatantra Majoor Paksh
 (iv) Mitramela

Answer Options :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (i) (iv) (ii) (iii)
 (2) (ii) (iv) (i) (iii)
 (3) (iii) (ii) (i) (iv)
 (4) (iii) (ii) (iv) (i)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

43. महर्षि धोंडो केशव कर्वे यांच्या बाबतीत खालीलपैकी कोणते विधान चूक आहे ?

- (1) भारत सरकारने त्यांना 'भारतरत्न' ही पदवी देऊन गौरविले.
- (2) इ.स. 1916 साली त्यांनी 'महिला विद्यापीठाची' स्थापना केली.
- (3) हिंगणे येथे त्यांनी 'महिला विद्यालयाची' स्थापना केली.
- (4) फर्ग्युसन कॉलेजमध्ये त्यांनी इंग्रजीचे प्राध्यापक म्हणून काम केले.

Which of the following statement about Maharshi Dhondo Keshav Karve is **not correct** ?

- (1) Government of India had honoured him by the reward of 'Bharat Ratna'.
- (2) He founded 'Mahila Vidyapeeth' in 1916.
- (3) He founded 'Mahila Vidyalaya' at Hingane.
- (4) He had worked as a Professor of English at Fergusson College.

44. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) 1915 साली हिंदू महासभा स्थापन झाली.
- (b) दिल्ली येथे हिंदू महासभेचे पहिले अधिवेशन झाले.
- (c) हिंदू महासभेची सलग सहा अधिवेशने वि.दा. सावरकर यांच्या अध्यक्षतेखाली झाली.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) (a) आणि (b)
- (2) (b) आणि (c)
- (3) (a) आणि (c)
- (4) वरील सर्व

Consider the following statements :

- (a) Hindu Mahasabha was established in 1915.
- (b) First conference of Hindu Mahasabha was held in Delhi.
- (c) Continuously six conference of Hindu Mahasabha were taken under the Chairmanship of V.D. Savarkar.

Which of the above statements are **correct** ?

- (1) (a) and (b)
- (2) (b) and (c)
- (3) (a) and (c)
- (4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

45. म.गांधी व अस्पृश्यता निवारण यासंदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) अस्पृश्यता निवारणाचा प्रश्न स्वराज्यापेक्षा अधिक महत्त्वाचा नाही असे ते मानत.
- (b) अखिल भारतीय हरिजन सेवक संघाची स्थापना त्यांनी केली.
- (c) सवर्ण व हरिजन यांतील विवाहांना त्यांनी उत्तेजन दिले नाही.

वरीलपैकी कोणती विधाने चूक आहेत ?

- (1) (a) आणि (b)   (2) (b) आणि (c)   (3) (a) आणि (c)   (4) वरील सर्व

Consider the following statements about 'Mahatma Gandhi' and untouchability Eradication :

- (a) Problem of untouchability Eradication was not important than swaraj according to him.
- (b) He founded 'Akhil Bhartiya Harijan Sevak Sangh'.
- (c) He had not encouraged marriages between Savarna and Harijan.

Which of the above statements are **not correct** ?

- (1) (a) and (b)   (2) (b) and (c)   (3) (a) and (c)   (4) All of the above

46. खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे/त ?

- (a) लोकमान्य टिळक व गो.ग. आगरकर यांनी पुणे येथे न्यू इंग्लिश स्कूलची स्थापना केली.
- (b) आगरकरांनी प्रथम 'विजयी मराठा' व नंतर 'सुधारक' या वृत्तपत्रातून लोकजागृतीचे कार्य केले.
- (c) 'सुधारक' हे साप्ताहिक 'मराठी' व 'इंग्रजी' या दोन्ही भाषेतून निघत होते.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) चुकीचे आहेत.   (2) (a) आणि (c) चुकीचे आहेत.
 (3) फक्त (c) चुकीचे आहे.   (4) फक्त (b) चुकीचे आहे.

Which of the following statement(s) is/are **wrong** ?

- (a) Lokmanya Tilak and G.G. Agarkar founded 'New English School' in Pune.
- (b) Agarkar wrote first in the newspaper 'Vijayi Maratha' and later in 'Sudharak'.
- (c) 'Sudharak' weekly was published in both Marathi and English languages.

Answer Options :

- (1) (a) and (b) are wrong.   (2) (a) and (c) are wrong.
 (3) Only (c) is wrong.   (4) Only (b) is wrong.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

47. जोड्या लावा :

स्तंभ - A

स्तंभ - B

(a) दामोदर व्हॅली	(i) बिहार व पश्चिम बंगाल
(b) हिराकूड	(ii) पंजाब
(c) नागार्जुन सागर	(iii) ओरिसा
(d) भाक्रा - नांगल	(iv) आंध्र प्रदेश

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(iii)	(iv)	(ii)
(2) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3) (iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4) (iii)	(iv)	(ii)	(i)

Match the following :

Column - A

Column - B

(a) Damodar Valley	(i) Bihar and West Bengal
(b) Hirakud	(ii) Punjab
(c) Nagarjun Sagar	(iii) Orissa
(d) Bhakara-Nangal	(iv) Andhra Pradesh

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(iii)	(iv)	(ii)
(2) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3) (iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4) (iii)	(iv)	(ii)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

48. जोड्या लावा :

स्तंभ - A	स्तंभ - B
(a) खेडा सत्याग्रह	(i) 1916
(b) साबरमती आश्रम स्थापना	(ii) 1919
(c) चंपारण्य सत्याग्रह	(iii) 1918
(d) गिरणी कामगारांसाठी पहिले उपोषण	(iv) 1917

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (iii)	(i)	(iv)	(ii)
(3) (iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4) (ii)	(iv)	(i)	(iii)

Match the pairs :

Column - A	Column - B
(a) Kheda Satyagraha	(i) 1916
(b) Establishment of Sabarmati Ashram	(ii) 1919
(c) Champaranya Satyagraha	(iii) 1918
(d) First fast for mill workers	(iv) 1917

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (iii)	(i)	(iv)	(ii)
(3) (iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4) (ii)	(iv)	(i)	(iii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

49. घटनात्मक पेच सोडविण्यासाठी शिमला येथे विविध पक्षांच्या प्रमुखांची परिषद कोणी बोलाविली ?

(1) लॉर्ड माऊंटबॅटन	(2) स्टॅफॉर्ड क्रिप्स
(3) लॉर्ड वेव्हेल	(4) चर्चिल

Who called a conference of the leaders of different parties at Shimla, for solving the Constitutional problems ?

(1) Lord Mountbatten	(2) Stafford Cripps
(3) Lord Wavell	(4) Churchill

50. महर्षि विठ्ठल रामजी शिंदे यांच्या बाबतीत खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

- (1) आर्य समाजाचे प्रचारक म्हणून त्यांनी कार्य केले.
- (2) कायदेभंग चळवळीत त्यांनी सहभाग घेतला.
- (3) मंदीर प्रवेशाबाबत त्यांनी सत्याग्रह केला.
- (4) ' भारतीय अस्पृश्यतेचा प्रश्न ' हे पुस्तक त्यांनी लिहिले.

Which of the following statements about Maharshi Vitthal Ramji Shinde is **not correct** ?

- (1) He did work as a propagator of Arya Samaj.
- (2) He took part in Disobedience Movement.
- (3) He did Satyagraha for entry into the temples.
- (4) He wrote the book entitled 'Bhartiya Asprushyatecha Prashna'. (India's Untouchability Question).

51. खालीलपैकी कोणते विधान अयोग्य आहे ?

- (1) भारत सरकारने भाषावार प्रांतरचनेचा विचार करण्यासाठी दार समिती नेमली.
- (2) महाराष्ट्र राज्य हे पहिले भाषिक राज्य निर्माण झाले.
- (3) आंध्र प्रदेश हे पहिले भाषिक राज्य निर्माण झाले.
- (4) 'राज्य पुनर्रचना अधिनियम - 1956' हा कायदा भारत सरकारने पास केला.

Which of the following statement is **not correct** ?

- (1) Government of India had appointed Dar Committee to consider Linguistic reorganisation of states.
- (2) Maharashtra state became first state created on the language principle.
- (3) Andhra Pradesh became first state created on the language principle.
- (4) 'State Reorganization Act - 1956' had passed by the government of India.

कच्च्या कामासाठी जागा / **SPACE FOR ROUGH WORK**

P.T.O.

52. इ.स. 1920 मध्ये माणगाव येथे 'अस्पृश्यांची परिषद' कोणी भरवली होती ?

(1) काका कालेलकर	(2) राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज
(3) महर्षि विठ्ठल रामजी शिंदे	(4) महर्षि धोंडो केशव कर्वे

Who organised A Conference of Untouchables at Mangaon in 1920 ?

(1) Kaka Kalelkar	(2) Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj
(3) Maharshi Vitthal Ramji Shinde	(4) Maharshi Dhondo Keshav Karve

53. जोड्या लावा :

स्तंभ - A	स्तंभ - B
(a) युनियन बोर्डिंग हाऊस	(i) 1924
(b) छत्रपती शाहू बोर्डिंग हाऊस	(ii) 1947
(c) छत्रपती शिवाजी कॉलेज	(iii) 1954
(d) संत गाडगे महाराज कॉलेज	(iv) 1932

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (iv)	(i)	(ii)	(iii)
(3) (iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4) (ii)	(iii)	(iv)	(i)

Match the pairs :

Column - A	Column - B
(a) Union Boarding House	(i) 1924
(b) Chhatrapati Shahu Boarding House	(ii) 1947
(c) Chhatrapati Shivaji College	(iii) 1954
(d) Sant Gadage Maharaj College	(iv) 1932

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2) (iv)	(i)	(ii)	(iii)
(3) (iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4) (ii)	(iii)	(iv)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

54. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या बाबतीत खालील विधानांचा विचार करा :

- (a) बहिष्कृत हितकारिणी सभेची स्थापना त्यांनी 1928 मध्ये केली.
- (b) भारतीय घटना समितीच्या मसुदा समितीचे ते अध्यक्ष होते.
- (c) 'भारतीय बहिष्कृत-शिक्षण प्रसारक मंडळची' त्यांनी स्थापना केली.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) (a) आणि (b)   (2) (b) आणि (c)   (3) (a) आणि (c)   (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the following statements about Dr. Babasaheb Ambedkar.

- (a) He founded 'Bahishkrut Hitkarini Sabha' in 1928.
- (b) He was the president of the Drafting Committee of the Indian Constitution.
- (c) He founded 'Bharatiya Bahishkrut Shikshan Prasarak Mandal'.

Which of the above statements are correct ?

- (1) (a) and (b)   (2) (b) and (c)   (3) (a) and (c)   (4) (a), (b) and (c)

55. इ.स. 1889 मध्ये 'इंडस्ट्रियल असोसिएशन ऑफ वेस्टर्न इंडिया' या संस्थेची स्थापना कोणी केली होती ?

- (1) गोपाळ गणेश आगरकर   (2) महादेव गोविंद रानडे
- (3) लोकमान्य टिळक   (4) महर्षि धोंडो केशव कर्वे

Who founded the Institution named 'Industrial Association of Western India' in 1889 ?

- (1) Gopal Ganesh Agarkar   (2) Mahadev Govind Ranade
- (3) Lokmanya Tilak   (4) Maharshi Dhondo Keshav Karve

56. 'मृतावस्थेत जन्माला आलेले ब्रिटिश पार्लमेंटचे अर्भक म्हणजे क्रिप्स योजना होय' असे कोण म्हणाले ?

- (1) महात्मा गांधी   (2) राजेंद्र प्रसाद
- (3) पट्टाभिसितारामय्या   (4) जवाहरलाल नेहरू

Who said that the Cripps Plan was a still-born child of the British Parliament ?

- (1) Mahatma Gandhi   (2) Rajendra Prasad
- (3) Pattabhisitaramayya   (4) Jawaharlal Nehru

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

57. खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

- (a) बॅ. जीना यांनी द्विराष्ट्रवादाचा सिद्धांत प्रतिपादन केला.
- (b) डॉ. महमद इक्बाल यांनी पाकिस्तानची कल्पना प्रथम मांडली.
- (c) सर सय्यद अहमदखान यांनी 'नाऊ ऑर नेव्हर' या पुस्तिकेत प्रथम 'पाकिस्तान' हा शब्द वापरला.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त   (2) (b) फक्त   (3) (c) फक्त   (4) वरील सर्व

Which of the following statement is not correct ?

- (a) Barrister Jinnah had asserted the 'Two-Nation Theory'.
- (b) Dr. Mohammad Iqbal had introduced the concept of Pakistan for the first time.
- (c) Sir Sayyad Ahmedkhan used a word 'Pakistan' first in his leaflet 'Now or Never'.

Answer Options :

- (1) (a) only   (2) (b) only   (3) (c) only   (4) All the above

58. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) 15 ऑगस्ट 1969 रोजी इंडियन स्पेस रिसर्च ऑर्गनायझेशन ची निर्मिती झाली.
- (b) भारतीय अवकाश संशोधन संस्थेचे (इस्रो) मुख्य कार्यालय बंगलोरला आहे.
- (c) 1975 साली भारताने अवकाश युगात यशस्वीरित्या पदार्पण केले.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) (a) आणि (b)   (2) (a) आणि (c)   (3) (b) आणि (c)   (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the following statements :

- (a) 'Indian Space Research Organization' was established on 15th August 1969.
- (b) Head office of Indian Space Research Organization (ISRO) is in Bangalore.
- (c) India had debuted successfully in the world of space in 1975.

Which of the above statements are correct ?

- (1) (a) and (b)   (2) (a) and (c)   (3) (b) and (c)   (4) (a), (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

59. खालीलपैकी नागपूर करार (1953) वर सही नसणाऱ्या व्यक्तीची जोडी ओळखा ?

- (1) रामराव देशमुख व गोपाळराव खेडकर
- (2) यशवंतराव चव्हाण व भाऊसाहेब हिरे
- (3) देवीसिंग चव्हाण व लक्ष्मणराव भाटकर
- (4) धनंजयराव गाडगीळ व दा.वि. गोखले

Identify the pair from the following who were not the signatories of the Nagpur Pact (1953) ?

- (1) Ramrao Deshmukh and Gopalrao Khedkar
- (2) Yashwantrao Chavan and Bhausaheb Hire
- (3) Devising Chavan and Laxmanrao Bhatkar
- (4) Dhananjayrao Gadgil and D.V. Gokhale

60. 'चिपको' या पर्यावरणवादी चळवळीमध्ये सहभाग व नेतृत्वासंदर्भात योग्य जोडी ओळखा.

- (1) मृणाल गोरे व दुर्गा भागवत
- (2) चंडीप्रसाद भट्ट व गौरा देवी
- (3) मेधा पाटकर व अरुंधती रॉय
- (4) वरीलपैकी एकही नाही

Identify the correct pair for their participation and leadership in 'Chipko' Environmental Movement.

- (1) Mrunal Gore and Durga Bhagwat
- (2) Chandiprasad Bhatt and Goura Devi
- (3) Medha Patkar and Arundhati Roy
- (4) None of the above

61. महाराष्ट्रातील खनिज तेल क्षेत्र (मुंबई हाय) चे स्थान सांगा.

(1) मुंबईच्या पश्चिमेला	(2) मुंबईच्या उत्तरेला
(3) मुंबईच्या दक्षिणेला	(4) मुंबईच्या पूर्वेला

State the location of mineral oil field (Mumbai High) in Maharashtra :

(1) West of Mumbai	(2) North of Mumbai
(3) South of Mumbai	(4) East of Mumbai

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

62. रांजणखळ्यांसाठी प्रसिद्ध असणारे निघोज हे ठिकाण महाराष्ट्रातील _____ तालुक्यात आहे.

- (1) शिरूर (2) संगमनेर (3) पारनेर (4) जुन्नर

Nighoj, a famous place for potholes is in _____ taluka of Maharashtra.

- (1) Shirur (2) Sangamner (3) Parner (4) Junnar

63. खालीलपैकी कोणत्या कारणाने कोकणचा सखल भाग निर्माण झाला आहे ?

- (1) अरबी समुद्र किनारा उंचावल्याने
 (2) महाराष्ट्र पठाराचा पश्चिमेकडील भाग खाली खचल्याने
 (3) सह्याद्री पर्वताच्या निर्मितीमुळे
 (4) समुद्र लाटांच्या खनन कार्यामुळे

By which of the following reason the lowland area of Konkan is formed ?

- (1) Due to upliftment of the Arabian Sea coast
 (2) Due to the subsidence of western part of Maharashtra Plateau
 (3) Due to the creation of Sahyadri Mountain
 (4) Due to the erosional work of Sea waves

64. खालीलपैकी कोणत्या मुंबई उपनगरांमध्ये बॉक्साईटचे साठे आढळतात ?

- (1) दिंडोशी, मुलुंड, वर्सोवा
 (2) विक्रोळी, चेंबुर, अणुशक्तिनगर
 (3) घाटकोपर, चांदिवली, कुर्ला
 (4) बोरिवली, जोगेश्वरी, गोरेगांव

In which of the following Mumbai Suburbs Bauxite deposits occur ?

- (1) Dindoshi, Mulund, Versova
 (2) Vikhroli, Chembur, Anushaktinagar
 (3) Ghatkopar, Chandivali, Kurla
 (4) Borivali, Jogeshwari, Goregaon

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

65. _____ हे अखिल भारतीय इलेक्ट्रॉनिक व्यापारी पोर्टल आहे, ज्याद्वारे देशातील सध्याचे एपीएमसी बाजार शेतीमाल विषयक एकजिनसी बाजारपेठ निर्मितीसाठी महत्त्वाचे आहे.

- (1) ई-नाबार्ड (2) ई-नाम (3) ई-किसान (4) ई-मार्केट

_____ is a Pan-Indian electronic Trading Portal, which networks the existing APMC mandis to create a Unified National Market for agricultural commodities.

- (1) e-NABARD (2) e-NAM (3) e-Kisan (4) e-Market

66. भारतीय द्विपकल्पाविषयी योग्य उत्तर निवडा :

- (a) भारतीय द्विपकल्प अंटार्क्टिका खंडाला चिकटून होते.
 (b) नंतर त्याचे वायव्येकडे वहन झाले.
 (c) भारतीय द्विपकल्प शीत कटिबंधाकडून उष्ण कटिबंधाकडे वाहत गेले.
 (d) भारतीय द्विपकल्पावर हिमनद्यांच्या खननाचे अवशेष आढळून येतात.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) विधान योग्य आहे
 (2) (a) व (b) विधाने योग्य आहेत
 (3) (a), (c) व (d) विधाने योग्य आहेत
 (4) सर्व विधाने योग्य आहेत

Choose the correct option about Indian Peninsula.

- (a) Indian Peninsula was adjacent to the Antarctica.
 (b) Latter on it drifted towards Northwest.
 (c) Indian Peninsula drifted from frigid zone to tropical zone.
 (d) The remnants of glacial erosion are found on the Indian Peninsula.

Answer Options :

- (1) (a) is correct statement
 (2) (a) and (b) are correct statements
 (3) (a), (c) and (d) are correct statements
 (4) All are correct statements

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

67. नदी पहिल्या टप्प्यात तिव्र उतारावरून वाहत असतांना कोणत्या भूरूपाची निर्मिती करते ?

- (1) कुंभगर्ता (2) पूरतट (3) जलोढ शंकू (4) नालाकृती सरोवरे

Which land form is created by the river when it flows from the steep slope in the first stage ?

- (1) Pot holes (2) Natural Levees (3) Alluvial cones (4) OX-bow lakes

68. _____ या दगडी कोळशामध्ये कार्बनचे प्रमाण सर्वाधिक आढळते.

- (1) अँथ्रासाईट (2) बिट्यूमिनस (3) लिगनाईट (4) पीट

The highest proportion of carbon is found in _____ coal.

- (1) Anthracite (2) Bituminous (3) Lignite (4) Peat

69. जोड्या लावा :

अभयारण्य	जिल्हा
(a) नागझिरा	(i) औरंगाबाद
(b) ताडोबा	(ii) गोंदिया
(c) गवताळा	(iii) नाशिक
(d) नांदुर - मधमेश्वर	(iv) चंद्रपूर

पर्यायी उत्तरे :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (ii) (iv) (i) (iii)
 (2) (ii) (iv) (iii) (i)
 (3) (iii) (iv) (ii) (i)
 (4) (iii) (iv) (i) (ii)

Match the following :

Sanctuary	District
(a) Nagzira	(i) Aurangabad
(b) Tadoba	(ii) Gondiya
(c) Gavtala	(iii) Nashik
(d) Nandur - Madhameshwar	(iv) Chandrapur

Answer Options :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (ii) (iv) (i) (iii)
 (2) (ii) (iv) (iii) (i)
 (3) (iii) (iv) (ii) (i)
 (4) (iii) (iv) (i) (ii)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

70. उच्च प्रतीचे पोलाद निर्मितीसाठी खालीलपैकी कोणता धातू वापरतात ?

- (1) तांबे (2) चुनखडी (3) मँगनीझ (4) बॉक्साईट

Which of the following mineral is used in Production of High Quality Steel ?

- (1) Copper (2) Limestone (3) Manganese (4) Bauxite

71. धर्मवीरगड हा महाराष्ट्रातील _____ गावामध्ये आहे.

- (1) माहुर (2) पेडगाव (3) पुरंदर (4) फुलगाव

Dharmavirgad is in _____ village of Maharashtra.

- (1) Mahur (2) Pedgaon (3) Purandar (4) Phulgaon

72. इ.स. 1911 मध्ये लिहिलेल्या 'भौगोलिक पर्यावरणावरील प्रभाव' या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत ?

- (1) फ्रेडरिक रॅट्जेल (2) इल्सवर्थ हंटिंग्टन
(3) अलेक्झांडर वन हंबोल्ट (4) इलेन चर्चील सॅपल

Who is the writer of a book, 'Influences of Geographical Environment' written in 1911 ?

- (1) Friedrich Ratzel (2) Ellsworth Huntington
(3) Alexander Von Humboldt (4) Ellen Churchill Semple

73. तरूण, उज्वल, सागर आणि मयुर या महाराष्ट्रातील _____ च्या जाती आहेत.

- (1) कांदा (2) वांगी (3) मिरची (4) काकडी

Tarun, Ujwal, Sagar and Mayur are the varieties of _____ in Maharashtra.

- (1) Onion (2) Brinjal (3) Chilli (4) Cucumbar

74. पृथ्वीच्या अंतरंगातील गाभा थर प्रामुख्याने _____ व _____ या धातुपासून बनलेला आहे.

- (1) लोह आणि थोरियम (2) सिलीका आणि अॅल्युमिनीयम
(3) निकेल व लोह (4) युरेनियम व जडपाणी

Core Part of the Earth is mainly made up of _____ and _____ minerals.

- (1) Iron and Thorium (2) Silica and Aluminium
(3) Nickel and Iron (4) Uranium and Heavy Water

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

75. खालीलपैकी कोणती सागरकिनाऱ्यावरील संचयन भुरूपे आहेत ?

- (a) भूशीर (b) पुळण (c) स्टंप (d) स्पिट

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (a) आणि (b) (2) फक्त (b) आणि (c) (3) फक्त (b) आणि (d) (4) फक्त (a) आणि (d)

Which of the following are coastal depositional landforms ?

- (a) Headland (b) Beach (c) Stump (d) Spit

Answer Options :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (b) and (c) (3) Only (b) and (d) (4) Only (a) and (d)

76. खालीलपैकी कोणता भू-आकार नदीच्या झीज करण्याच्या कार्यामुळे निर्माण होतो ?

- (1) बारखान (2) सरोवर (3) रंजणखळगे (4) वरील सर्व

Which of the following land form is formed by the work of erosion by river ?

- (1) Crescent dune (2) Lake (3) Potholes (4) All of the above

77. सियाल व सिमा या दोन थरांच्या दरम्यान असणाऱ्या थरास _____ असे म्हणतात.

- (a) मोहो विलगता आणि सिमा विलगता
(b) कॉनरॅड विलगता
(c) गुटेनबर्ग विलगता आणि मोहो विलगता

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (a) बरोबर आहे (2) फक्त (b) बरोबर आहे
(3) (a), (b) बरोबर आहेत (4) फक्त (c) बरोबर आहे

The layer between Sial and Sima is called as _____.

- (a) Moho discontinuity and Sima discontinuity
(b) Conrad discontinuity
(c) Gutenberg discontinuity and Moho discontinuity

Answer Options :

- (1) Only (a) is correct (2) Only (b) is correct
(3) (a), (b) are correct (4) Only (c) is correct

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

78. कोणती नदी गंगेची उपनदी आहे आणि अमरकंटक जवळ उगम पावते ?

- (1) दामोदर नदी (2) सोन नदी (3) देबांग नदी (4) नर्मदा नदी

Which river is a tributary of Ganga river and originates near Amarkantak ?

- (1) Damodar River (2) Son River (3) Debang River (4) Narmada River

79. बुलढाणा जिल्ह्यातील खालील प्रेक्षणीय स्थळांच्या जोड्यांपैकी कोणती जोडी योग्य नाही ?

- (a) लोणार - दैत्य सूदनाचे मंदिर
 (b) देऊळगांवराजा - जिजामाता यांचे जन्मस्थान
 (c) शेगांव - संत गजानन महाराजांची समाधी
 (d) जामोद - प्राचीन जैन मंदिर

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (d) (2) (a) आणि (b) (3) फक्त (b) (4) फक्त (c)

Which of the following pair of Tourist places in Buldhana district is **not true** ?

- (a) Lonar - Demon Sudans Temple
 (b) Deulgaon Raja - Birth Place of Jijamata
 (c) Shegaon - Saint Gajanan Maharaj Samadhi
 (d) Jamod - Ancient Jain Temple

Answer Options :

- (1) (a) and (d) (2) (a) and (b) (3) (b) only (4) (c) only

80. ॲलन सेंपल, हंबोल्ट, रिटर, रॅट्झेल हे _____ चे समर्थक आहेत.

- (a) संभववाद
 (b) निसर्गवाद
 (c) थांबा व जा विचारसरणी

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (a) बरोबर आहे. (2) (a), (b) बरोबर आहेत.
 (3) (a), (b), (c) बरोबर आहेत. (4) फक्त (b) बरोबर आहे.

Ellen Semple, Humboldt, Ritter, Ratzel are supporter of _____.

- (a) Possibilism
 (b) Determinism
 (c) Stop and Go Determinism

Answer Options :

- (1) Only (a) is correct. (2) (a), (b) are correct.
 (3) (a), (b), (c) are correct. (4) Only (b) is correct.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

81. 'वेगनरचा खंडवहन सिद्धांत' हा सिद्धांत मांडणारे वेगनर _____ विषयाचे अभ्यासक होते.
 (1) भूगोलशास्त्र (2) जीवशास्त्र (3) भौतिकशास्त्र (4) भूगर्भशास्त्र
 Wegner, who propounded 'Theory of Continental Drift' was scholar of _____.
 (1) Geography (2) Biology (3) Physics (4) Geology

82. _____ या शास्त्रज्ञाने शक्यतावादाचा पुरस्कार केलेला आहे.
 (1) ब्रुन्स (2) रॅट्झेल (3) विल्यम डेव्हिस (4) कांट
 _____ scientist is a supporter of possibilism.
 (1) Brunhes (2) Ratzel (3) William Davis (4) Kant

83. खालीलपैकी महाराष्ट्रातील कोणत्या स्थळांचा समावेश युनेस्कोच्या सांस्कृतिक वारसा स्थळांमध्ये नाही ?
 (1) अजंठा लेण्या (2) वेरूळ लेण्या
 (3) घारापुरीची लेण्या (4) गेटवे ऑफ इंडिया
 Which one of the following is not included in the UNESCO's cultural heritage site in Maharashtra ?
 (1) Ajanta Caves (2) Ellora Caves
 (3) Elephanta Caves (4) Gateway of India

84. पश्चिम घाटातील स्थलांतरीत शेतीस _____ या नावाने ओळखले जाते.
 (1) वालरे (2) खील (3) झुमिंग (4) कुमरी
 Shifting Cultivation in Western Ghats is known as _____.
 (1) Valre (2) Khil (3) Jhuming (4) Kumri

85. खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?
 (a) औष्णिक वीज निर्मितीसाठी दगडी कोळसा, खनिजतेल, लाकूड तसेच नैसर्गिक वायू यांचा इंधन म्हणून वापर केला जातो.
 (b) महाराष्ट्रात दगडी कोळशाचा सर्वाधिक वापर औष्णिक वीज निर्मितीसाठी केला जातो.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (a) (2) फक्त (b)
 (3) दोन्ही (a) व (b) बरोबर आहेत (4) कोणतेही बरोबर नाही

Which of the following Statement/Statements is/are correct ?

- (a) Coal, fossil fuel, wood and natural gas are used for thermal power generation.
 (b) Maharashtra uses maximum coal for the generation of thermal power.

Answer Options :

- (1) Only (a) (2) Only (b)
 (3) Both (a) and (b) are correct (4) None is correct

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

86. खालीलपैकी कोणता किनाऱ्याचा प्रकार कोकणात आढळतो ?

- (1) रिया (2) फियॉर्ड
(3) डाल्मेशियन (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Which of the following type of Coast is found in Konkan ?

- (1) Ria (2) Fiord
(3) Dalmation (4) None of the above

87. भारतात अरवली पर्वताच्या पश्चिमेस _____ पठार आढळते.

- (1) मेवाड (2) मारवाड (3) माळवा (4) बुंदेलखंड

_____ plateau occurs on the Western side of Aravali Mountaism in India.

- (1) Mewad (2) Marwad (3) Malwa (4) Bundelkhand

88. जेथे जमिनीचा भाग समुद्रात घुसलेला असतो तेथे _____ प्रारूपाची वस्ती आढळते.

- (1) रेषाकृती (2) बाणाकृती (3) तारासदृश्य (4) चौकोनी

Where land enters the sea _____ pattern of settlement is found.

- (1) Linear (2) Arrow (3) Star (4) Square

89. अप्सरा, अंबिका, चंदेरी व क्रांतीगोल्ड या महाराष्ट्रातील _____ पिकाच्या जाती आहेत.

- (1) भात (2) गहू (3) ज्वारी (4) बाजरी

Apsara, Ambika, Chanderi and Krantigold are the varieties of _____ crops in Maharashtra.

- (1) Paddy (2) Wheat (3) Jowar (4) Bajara

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

90. 'थांबा व जा' विचारसरणीचे _____ हे प्रमुख प्रवर्तक समजले जातात.

- (a) अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट
(b) ग्रिफिथ टेलर
(c) ॲलन सेंपल

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (a) बरोबर आहे (2) (a), (c) बरोबर आहेत
(3) फक्त (b) बरोबर आहे (4) (a), (b), (c) बरोबर आहेत

_____ is known as the Pioneer of 'Stop and Go' determinism.

- (a) Alexander Von Humboldt
(b) Griffith Taylor
(c) Ellen Semple

Answer Options :

- (1) Only (a) is correct (2) (a), (c) are correct
(3) Only (b) is correct (4) (a), (b), (c) are correct

91. 2011 च्या जनगणनेप्रमाणे महाराष्ट्र राज्याचा सर्वाधिक नागरीकरणाच्या बाबतीत भारतात कितवा क्रमांक लागतो ?

- (1) पहिला (2) दुसरा (3) तिसरा (4) चौथा

According to census 2011, Maharashtra stands which rank in most urbanized state in India ?

- (1) First (2) Second (3) Third (4) Fourth

92. क्योटो प्रोटोकॉल संदर्भातील खालील विधाने पहा.

- (a) मानव निर्मित हवामानातील बदल निर्देशित करणे हे प्रोटोकॉलचे ध्येय होते.
(b) 1992 मध्ये संयुक्त राष्ट्रसंघाने हवामानातील बदलावर तयार केलेल्या रचनेचा विस्तार या प्रोटोकॉलने केला.
(c) डिसेंबर 1997 मध्ये प्रोटोकॉलवर सह्या झाल्या.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त विधान (a) बरोबर आहे
(2) फक्त विधान (b) बरोबर आहे
(3) विधान (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत
(4) विधान (a) आणि (c) बरोबर आहेत

Observe the following statements about Kyoto Protocol.

- (a) The aim of the protocol was to address the problem of anthropogenic climate change.
(b) Protocol extended 1992 United Nations framework on climate change.
(c) Protocol was signed in December 1997.

Answer Options :

- (1) Only statement (a) is correct
(2) Only statement (b) is correct
(3) Statement (a), (b) and (c) are correct
(4) Statement (a) and (c) are correct

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

93. वातावरणाच्या कोरड्या हवेमध्ये प्रमुख निऑन वायुचे प्रमाण किती टक्के असते ?

- (1) 0.10018 (2) 20.9476 (3) 0.0934 (4) 0.0018

What is percentage of Neon (Ne) principal gas in dry air of atmosphere ?

- (1) 0.10018 (2) 20.9476 (3) 0.0934 (4) 0.0018

94. मिशन शक्ती काय आहे ?

- (1) कोविड-19 लसीचे संशोधन आणि विकास
 (2) उपग्रह विरोधी शस्त्र ऑपरेशन कोड
 (3) तमीळनाडू किनाऱ्यावरून उपग्रह नष्ट करण्याचा ऑपरेशन कोड
 (4) वरीलपैकी नाही

What is Mission Shakti ?

- (1) Research and development of Covid-19 Vaccine
 (2) Operation code of antisatellite weapon
 (3) Operation code to destroy satellite from Tamil Nadu coast
 (4) None of the above

95. अश्व अक्षवृत्त म्हणजे काय ?

- (1) 30° उत्तर आणि दक्षिण जास्त दाब पट्टा (2) 10° उत्तर आणि दक्षिण कमी दाब पट्टा
 (3) 60° उत्तर आणि दक्षिण जास्त दाब पट्टा (4) 90° उत्तर आणि दक्षिण जास्त दाब पट्टा

What is horse latitude ?

- (1) 30° N and S high pressure belt (2) 10° N and S low pressure belt
 (3) 60° N and S high pressure belt (4) 90° N and S high pressure belt

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

96. जोड्या जुळवा :

देश	उपग्रह
(a) जपान	(i) SPOT
(b) भारत	(ii) IRS-1A
(c) फ्रंस	(iii) LANDSAT
(d) अमेरिका	(iv) JERS - 1

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(iv)	(iii)	(i)
(2) (i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3) (iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4) (iv)	(ii)	(i)	(iii)

Match the following :

Country	Satellite
(a) Japan	(i) SPOT
(b) India	(ii) IRS-1A
(c) France	(iii) LANDSAT
(d) U.S.A.	(iv) JERS - 1

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(iv)	(iii)	(i)
(2) (i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3) (iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4) (iv)	(ii)	(i)	(iii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

97. खालील विधाने पहा.

- (a) समृद्धि महामार्गाची लांबी 601 कि.मी. आहे.
- (b) समृद्धि महामार्गामुळे मुंबई ते नागपूर अंतर 8 तासात पूर्ण करता येईल.
- (c) हा महामार्ग औरंगाबाद शहराच्या दक्षिण बाजूने गेलेला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त विधान (c) बरोबर आहे.
- (2) फक्त विधान (b) बरोबर आहे.
- (3) विधान (a) आणि (b) बरोबर आहेत.
- (4) विधान (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत.

Observe the following statements :

- (a) The length of the Samrudhi express way is 601 k.m.
- (b) Mumbai to Nagpur distance can be completed in 8 hours due to samrudhi express way.
- (c) This express way passes through the South side of Aurangabad city.

Answer Options :

- (1) Only statement (c) is correct
- (2) Only statement (b) is correct
- (3) Statement (a) and (b) are correct
- (4) Statement (a), (b) and (c) are correct

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

98. जोड्या जुळवा :

हवामान प्रकार	कोपेन चिन्ह
(a) विषुववृत्तीय आर्द्र	(i) Csa
(b) उष्णकटिबंधीय आर्द्र आणि कोरडे	(ii) Am
(c) विषुववृत्तीय मोसमी	(iii) Af
(d) भूमध्यसागरीय	(iv) Aw

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(2)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)

Match the following :

Climate Type	Koepfen Symbol
(a) Humid equatorial	(i) Csa
(b) Tropical wet and dry	(ii) Am
(c) Equatorial monsoon	(iii) Af
(d) Mediterranean	(iv) Aw

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(2)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)

99. भारतात संरक्षण संशोधन आणि विकास संस्थेची स्थापना केंव्हा झाली ?

(1) 1948	(2) 1958	(3) 1938	(4) 1968

When was the Defence Research and Development Organisation established in India ?

(1) 1948	(2) 1958	(3) 1938	(4) 1968

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

100. साधारण लोपदर काय आसतो ?

- (1) कमी होण्याचे प्रमाण $1.5^{\circ}\text{F}/\text{K.M.}$
- (2) कमी होण्याचे प्रमाण $2.5^{\circ}\text{F}/1000 \text{ M}$
- (3) कमी होण्याचे प्रमाण $3.5^{\circ}\text{F}/1000 \text{ ft}$
- (4) कमी होण्याचे प्रमाण $4.5^{\circ}\text{F}/\text{K.M.}$

What is normal lapse rate ?

- (1) Decline amounts to $1.5^{\circ}\text{F}/\text{K.M.}$
- (2) Decline amounts to $2.5^{\circ}\text{F}/1000 \text{ M}$
- (3) Decline amounts to $3.5^{\circ}\text{F}/1000 \text{ ft}$
- (4) Decline amounts to $4.5^{\circ}\text{F}/\text{K.M.}$

101. जनगणना 2011 प्रमाणे खालील जिल्ह्यांचा एकूण लोकसंख्ये संदर्भात उतरता क्रम लावा.

(a) नांदेड	(b) लातूर	(c) अहमदनगर
(d) सातारा	(e) जळगाव	(f) जालना

पर्यायी उत्तरे :

(1) (e), (a), (c), (b), (d), (f)	(2) (e), (c), (a), (d), (b), (f)
(3) (a), (e), (c), (d), (f), (b)	(4) (c), (e), (a), (d), (b), (f)

Arrange the descending order of the following districts regarding total population as per the 2011 census.

(a) Nanded	(b) Latur	(c) Ahmednagar
(d) Satara	(e) Jalgaon	(f) Jalna

Answer Options :

(1) (e), (a), (c), (b), (d), (f)	(2) (e), (c), (a), (d), (b), (f)
(3) (a), (e), (c), (d), (f), (b)	(4) (c), (e), (a), (d), (b), (f)

102. जनगणना 2001 प्रमाणे किती टक्के लोक महाराष्ट्र राज्यात इतर राज्यातून स्थलांतरित झालेले होते ?

(1) 4.24	(2) 2.24	(3) 3.34	(4) 5.02

How many percentage of people migrated from other states to Maharashtra state as per census 2001 ?

(1) 4.24	(2) 2.24	(3) 3.34	(4) 5.02

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

103. आम्लयुक्त पर्जन्य म्हणजे काय ?

- (1) 80% कार्बन आणि 20% सल्फर डायऑक्साइड समाविष्ट
- (2) 60 किंवा 70% सल्फर डायऑक्साइड आणि 40 किंवा 30% नायट्रोजन ऑक्साइड समाविष्ट
- (3) 80% नायट्रोजन ऑक्साइड आणि 20% ऑक्सीजन समाविष्ट
- (4) 90% ऑक्सीजन आणि 10% हेलियम समाविष्ट

What is acid rain ?

- (1) Contains 80% Carbon and 20% Sulphur dioxide
- (2) Contains 60 or 70% Sulphur Dioxide and 40 or 30% Nitrogen Oxide
- (3) Contains 80% Nitrogen Oxide and 20% Oxygen
- (4) Contains 90% Oxygen and 10% Helium

104. त्रिवार्था यांच्या हवामान वर्गीकरणप्रमाणे सिंधुदूर्ग जिल्ह्यात कोणते हवामान आढळते ?

(1) AM	(2) Bsh
(3) Csh	(4) वरीलपैकी नाही

As per Triwartha climate classification which type of climate is found in Sindhudurg district ?

(1) AM	(2) Bsh
(3) Csh	(4) None of the above

105. भारतामध्ये पर्यावरण संरक्षण कायदा केंव्हा लागू केला ?

(1) 19 नोव्हेंबर 1986	(2) 20 नोव्हेंबर 1976
(3) 20 डिसेंबर 1996	(4) वरीलपैकी नाही

When was environmental protection act implemented in India ?

(1) 19 November 1986	(2) 20 November 1976
(3) 20 December 1996	(4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

106. खालील विधाने पहा :

- तंतुमय मेघ हे भूपृष्ठापासून 2000 मीटरच्या खाली निर्माण होतात.
- स्तरमेघ हे जास्त उंचीवरील मेघ आहेत.
- कोकणातील पर्जन्य हे आरोह प्रकारचे आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- विधान (a) आणि (b) बरोबर आहेत
- विधान (b) आणि (c) बरोबर आहेत
- विधान (a), (b) आणि (c) बरोबर नाहीत
- विधान (a) आणि (b) बरोबर नाहीत

Observe the following statements :

- Cirrus clouds are produced below 2000 meters from land surface.
- Stratus clouds are high altitude clouds.
- Konkan rainfall is convectional type.

Answer Options :

- Statement (a) and (b) are correct
- Statement (b) and (c) are correct
- Statement (a), (b) and (c) are not correct
- Statement (a) and (b) are not correct

107. ईशान्य भारतातील चेरपुंजी येथे कोणत्या प्रकारचा पाऊस पडताना आढळतो ?

- आवर्त
- आरोह
- प्रतिरोध
- यापैकी नाही

Which type of rainfall is observed at Cherapunji in NE India ?

- Cyclonic
- Convectional
- Orographic
- None of these

108. भारताचे खालीलपैकी कोणते पहिले कार्बन मुक्त राज्य आहे ?

- अरुणाचल प्रदेश
- हिमाचल प्रदेश
- मध्य प्रदेश
- काश्मीर

Which of the following is India's first carbon free state ?

- Arunachal Pradesh
- Himachal Pradesh
- Madhya Pradesh
- Kashmir

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

109. उप-उष्ण कटिबंधीय जास्त वायूभाराच्या प्रदेशाकडून उष्ण-कटिबंधीय कमी वायूभाराच्या प्रदेशाकडे कोणते गृहिय वारे वहातात ?

(1) आवर्तीय वारे	(2) प्रत्यावर्तीय वारे
(3) प्रतिव्यापारी वारे	(4) व्यापारी वारे

Which planetary winds flows from sub-tropical high pressure belt to tropical low pressure belt of atmosphere ?

(1) Cyclonic winds	(2) Anticyclonic winds
(3) Anti trade winds	(4) Trade winds

110. खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (a) भौगोलीक माहिती प्रणालीद्वारे विदारण आणि गाळसंचयनाचा अभ्यास होऊ शकतो.
 (b) पिकांची वाढ आणि आरोग्य अभ्यासण्यासाठी दूर संवेदन तंत्राचा उपयोग होऊ शकत नाही.
 (c) जागतिक स्थिती प्रणालीचा उपयोग शेती यंत्रामध्ये केला जातो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान (a) आणि (b)	(2) विधान (a) आणि (c)
(3) विधान (b) आणि (c)	(4) विधान (a), (b) आणि (c)

Which of the following statements are correct ?

- (a) It is possible to study erosion and sedimentation through Geographic information system.
 (b) Remote sensing technic can not be used to study growth and health of crop.
 (c) Global positioning system is used in agricultural machinery.

Answer Options :

(1) Statement (a) and (b)	(2) Statement (a) and (c)
(3) Statement (b) and (c)	(4) Statement (a), (b) and (c)

111. संयुक्त राष्ट्र संघाने पहिली जागतिक पर्यावरण परिषद 1972 साली _____ शहरात आयोजित केली होती.

(1) स्टॉकहोम	(2) जोहान्सबर्ग
(3) न्यूयॉर्क	(4) पॅरिस

UNO organized first world conference on environment in the year 1972 at _____ city.

(1) Stockholm	(2) Johannesburg
(3) New York	(4) Paris

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

112. खालीलपैकी कोणते परिसंस्थेचे गुणधर्म आहेत ?

(a) ऊर्जा प्रवाह	(b) अन्न साखळी
(c) पोषक चक्र	(d) जैवरासायनिक चक्र

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (b)	(2) (a), (b) आणि (c)
(3) (d), (c) आणि (b)	(4) (a), (b), (c) आणि (d)

Which are the attributes of ecosystem ?

(a) Energy flow	(b) Food chain
(c) Nutrient cycle	(d) Biochemical cycle

Answer Options :

(1) Only (b)	(2) (a), (b) and (c)
(3) (d), (c) and (b)	(4) (a), (b), (c) and (d)

113. _____ हे उत्तर गोलार्धातील महत्त्वाचे जिवोम आहे.

(1) कॅम्पस	(2) सॅव्हाना	(3) पंपास	(4) तैगा

_____ is an important biomes in North Hemisphere.

(1) Campos	(2) Savanna	(3) Pampas	(4) Taiga

114. 'मिलीबार' हे परिमाण वातावरणाच्या कोणत्या अंगाचे मापन करण्यासाठी वापरले जाते ?

(1) वातावरणाचे तापमान	(2) वातावरणाचा दाब
(3) वातावरणाची घनता	(4) वातावरणाची हालचाल

'Milibar' unit is used to measure which element of weather ?

(1) Atmospheric temperature	(2) Atmospheric pressure
(3) Atmospheric density	(4) Atmospheric mobility

115. खालीलपैकी कोणता कालखंड भारतीय लोकसंख्या वाढीचा स्थिर वाढीचा कालखंड म्हणून ओळखला जातो ?

(1) 1901 - 1921	(2) 1921 - 1951
(3) 1951 - 1981	(4) 1981 - 2011

Which of the following period is known as the period of steady growth of population in India ?

(1) 1901 - 1921	(2) 1921 - 1951
(3) 1951 - 1981	(4) 1981 - 2011

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

116. खालीलपैकी कोणता पर्याय वेक्टर डेटा प्रकाराचं प्रतिनिधित्व करतो ?

(1) भूपृष्ठ सर्वेक्षण डेटा	(2) डिजिटल एलिवेशन मॉडेल
(3) स्कॅन केलेल्या प्रतिमा	(4) अंकीय उपग्रह प्रतिमा

Which of the following options represents vector data types ?

(1) Ground Survey Data	(2) Digital Elevation Model
(3) Scanned Images	(4) Digital Satellite Images

117. संपूर्णपणे रूपशास्त्रीय वैशिष्ट्यावरून सर्वात जास्त वनस्पतींच्या प्रजाती उपग्रह प्रतिमेच्या _____ या प्रमाणात ओळखता येतात.

(1) 1 : 24,000	(2) 1 : 8,000
(3) 1 : 10,000	(4) 1 : 600

In satellite Imagery most plant species can be recognised almost entirely by their morphological characteristics on _____ scale.

(1) 1 : 24,000	(2) 1 : 8,000
(3) 1 : 10,000	(4) 1 : 600

118. पृथ्वीचे वातावरण _____ या तरंगलांबीचे शोषण करते, त्यामुळे दूरसंवेदनात त्यांचा उपयोग होत नाही.

(1) दृश्य विभाग	(2) अवरक्त विभाग
(3) क्ष-किरण विभाग	(4) सूक्ष्म तरंग विभाग

Earth's atmosphere absorbs _____ wavelengths and hence can not be used in Remote Sensing.

(1) Visible Region	(2) Infrared Region
(3) X - Ray Region	(4) Microwave Region

119. नकाशावर दोन बिंदूमधील मोजलेले अंतर 3 से.मी. आहे. हवाई छायाचित्रातील संबंधित अंतर 12 से.मी. आहे. नकाशाचा स्केल 1 : 50,000 असेल, तर छायाचित्रातील स्केलची गणना करा.

(1) 1 : 10,000	(2) 1 : 2,00,000	(3) 1 : 12,500	(4) 1 : 1388

The distance measured between two points on a map is 3 cm. The corresponding distance on an aerial photograph is 12 cm. Calculate the scale of the photograph when the scale of the map is 1 : 50,000.

(1) 1 : 10,000	(2) 1 : 2,00,000	(3) 1 : 12,500	(4) 1 : 1388

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

120. जागतिक स्थाननिश्चिती यंत्रणेतील प्राप्तके/स्वीकार्य यंत्रणेत खालील कोणाचा समावेश होतो ?

- (a) संवेदनाग्र/शुंगिका (b) कॅमेरा (c) दुर्बीण (d) अवरक्त प्रकाश

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) योग्य आहे
 (2) (b) व (c) योग्य आहेत
 (3) (c) व (d) योग्य आहेत
 (4) (a), (b), (c) व (d) योग्य नाहीत

A Global positioning system receiver consist of _____.

- (a) Antenna (b) Camera (c) Telescope (d) Infrared light

Answer Options :

- (1) (a) is correct
 (2) (b) and (c) are correct
 (3) (c) and (d) are correct
 (4) (a), (b), (c) and (d) are not correct.

121. जोड्या जुळवा :

अन्नद्रव्य

- (a) मॅग्नेशियम (Mg)
 (b) जस्त (Zn)
 (c) मोलिब्डेनम (Mo)
 (d) सिलिकॉन (Si)

वनस्पती मधील कार्ये

- (i) शेंगकुळातील पिकामध्ये वातावरणातील नत्र स्थिरीकरणास मदत
 (ii) वनस्पतीमध्ये स्फुरद वाहक म्हणून कार्य
 (iii) वित्तचक्र क्रियाकलाप
 (iv) भातामध्ये किडप्रतिकारक शक्ती वाढविते

पर्यायी उत्तरे :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (iv) (iii) (ii) (i)
 (2) (ii) (iii) (i) (iv)
 (3) (iii) (iv) (i) (ii)
 (4) (ii) (iii) (iv) (i)

Match the following :

Nutrients

- (a) Magnesium (Mg)
 (b) Zink (Zn)
 (c) Molibdenum (Mo)
 (d) Silicon (Si)

Functions of Plant

- (i) Helps in atmospheric nitrogen fixation in legumes
 (ii) Acts as a carrier of phosphorus in plants
 (iii) Enzymatic activities
 (iv) Increases resistance of rice against insect pests

Answer Options :

- (a) (b) (c) (d)
 (1) (iv) (iii) (ii) (i)
 (2) (ii) (iii) (i) (iv)
 (3) (iii) (iv) (i) (ii)
 (4) (ii) (iii) (iv) (i)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

122. पीक वाढीकरीता माती, हवामान आणि पीक व्यवस्थापन अंमल या गोष्टी विचारात घेऊन बिनचूक कृषि निविष्टा दिल्या जातात त्यास _____ असे म्हणतात.

(1) अचूक तंत्रज्ञान	(2) अचूक शेती पद्धत
(3) अचूक शेती	(4) अचूक पिक पद्धत

_____ may be defined as an accurate application of agricultural inputs for crop growth, considering relevant factors such as soil, weather and crop management practices.

(1) Precision technology	(2) Precision farming system
(3) Precision farming	(4) Precision cropping system

123. जमिनीतील पाण्याची उपलब्धता ही एक अत्यावश्यक बाब असल्याने खालीलपैकी कोणते मुद्दे संबंधित आहेत ?

(a) जमिनीची धूप	(b) गाळ साचणे
(c) जमिन आवरणाचा न्हास	(d) जमिनीची उत्पादकता

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त	(2) (b) आणि (c) फक्त
(3) (a), (b) आणि (c) फक्त	(4) वरील सर्व

The availability of water in soil is a critical factor and which of the following points are related to it ?

(a) Soil erosion	(b) Siltation
(c) Loss of soil cover	(d) Productivity of soil

Answer Options :

(1) (a) and (b) only	(2) (b) and (c) only
(3) (a), (b) and (c) only	(4) All of the above

124. खालील विधानातून बरोबर विधान/ने शोधा :

(a) चिकण मातीमध्ये पाणी आणि हवा हालचालीमध्ये बंधने येतात.
(b) चिकण मातीची पाणी धारण क्षमता अधिक आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) बरोबर आहे.	(2) (b) बरोबर आहे.
(3) दोन्हीही (a) आणि (b) बरोबर आहेत.	(4) यापैकी एकही बरोबर नाही.

Choose the correct statement(s) from the following :

(a) In clay soil water and air movement is restricted.
(b) Water holding capacity of clay soil is high.

Answer Options :

(1) (a) is correct	(2) (b) is correct
(3) Both (a) and (b) are correct	(4) None is correct

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

125. भारताच्या घटनेतील कोणत्या कलमान्वये पर्यावरणाचे संरक्षण करणे भारतातील प्रत्येक नागरिकाचे मूलभूत कर्तव्य आहे ?

- (1) कलम 42 (2) कलम 48 ए
(3) कलम 51 ए (जी) (4) कलम 52

Which article in Constitution of India recognises environmental protection as one of the fundamental duty of every citizen of India ?

- (1) Article 42 (2) Article 48 A
(3) Article 51 A (g) (4) Article 52

126. जमिनीचा सामु (pH) 7 पेक्षा जास्त असल्यास _____ जमीन म्हणतात.

- (1) आम्लधर्मीय (2) विम्लधर्मीय (3) उदासिन (4) यापैकी नाही

Soil with pH higher than 7 is called _____ soil.

- (1) Acidic (2) Alkaline (3) Neutral (4) None of these

127. जे जीव, मृत जीव, सजिवांचा निरुपयोगी व काढून फेकलेले भाग आणि अर्धवट विघटीत पदार्थ खातात त्यांना असे म्हणतात :

- (1) केमोट्रोफ्स (2) कार्निव्होरस
(3) डेट्रीटीव्होरस (4) डिकंपोजर्स

The organisms which feed on the parts of dead organisms, wastes of living organisms, their cast-offs and partially decomposed matter are called as :

- (1) Chemotrophs (2) Carnivores
(3) Detritivores (4) Decomposers

128. जमिनीचा उभा छेद तिच्या पृष्ठभागापासून ते परिणाम न झालेल्या मातृद्रव्यापर्यंतच्या विविध स्तर छेदास _____ म्हणतात.

- (1) जमिनीची सुपीकता (2) जमिनीचा पोत
(3) जमिनीचा उभा छेद (4) जमिनीची रचना

A vertical section of the soil showing the various layers from the surface to the unaffected parent material is known as _____.

- (1) soil fertility (2) soil texture
(3) soil profile (4) soil structure

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

129. जमीन आणि पाणी या स्रोताचा अपेक्षित उत्पादनाकरिता आळीपाळीने वापर केला जातो आणि ज्यामध्ये नैसर्गिक स्रोतांना कमीत कमी हानी पोहचते त्यास _____ असे म्हणतात.

(1) जल संधारण	(2) मृदा संधारण
(3) पाणलोटक्षेत्र व्यवस्थापन	(4) क्रमशः पिक पद्धती

The rotational utilization of land and water resources for optimum production that causes minimum damage to the natural resources is defined as _____.

(1) Water harvesting	(2) Soil conservation
(3) Watershed management	(4) Sequence cropping

130. ज्या पावसामध्ये सर्वसाधारण पावसापेक्षा _____ चे प्रमाण जास्त असते त्यास आम्ल पाऊस (आम्ल वर्षा) असे म्हणतात.

(1) क्षार	(2) आम्ल संयुग
(3) अल्कली (विम्ल) संयुग	(4) गंधक

Acid rain is a rain that has a larger amount of _____ in it than a normal rain.

(1) salts	(2) acid compounds
(3) alkali compounds	(4) sulphur

131. खालीलपैकी कोणत्या मृदा सुधारकामध्ये सर्वाधिक जिप्सम समतुल्यता आहे ?

(1) गंधकाम्ल	(2) लोह सल्फेट
(3) लोह पायरेट	(4) मूलभूत गंधक

Which of the following soil amendment is having the highest gypsum equivalent ?

(1) Sulphuric acid	(2) Iron Sulphate
(3) Iron Pyrite	(4) Elemental Sulphur

132. वातावरणातील कमी होणारा ओझोन थर पृथ्वीवर येणाऱ्या _____ या सूर्यप्रकाश लहरींचे प्रमाण वाढवेल आणि त्याचा कृषि क्षेत्र तसेच प्राणी आणि मनुष्य यांच्या आरोग्यामध्ये अडचणी निर्माण होतील.

(1) अतिनील	(2) इन्फ्रारेड (अवरक्त)	(3) तांबड्या	(4) नील

The decreasing ozone layer in atmosphere will raise the level of _____ radiation coming to the earth creating problem for agriculture, animal and human health.

(1) Ultraviolet	(2) Infrared	(3) Red	(4) Violet

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

133. ड्रेनेज (निचरा) गुणांक काय निर्धारित करतो ?

(1) चारीचे अंतर	(2) चारीचा आकार
(3) चारीची खोली	(4) चारीची संख्या

What determines the drainage coefficient ?

(1) Drain spacing	(2) Drain size
(3) Drain depth	(4) Number of drains

134. परिसंस्थेमधील ऊर्जेचा वापर (वर्तणूक) यास _____ म्हणतात.

(1) ऊर्जा आदान	(2) श्वासोच्छ्वास
(3) ऊर्जा प्रवाह	(4) यापैकी नाही

The behaviour of energy in ecosystem is called :

(1) Energy input	(2) Respiration
(3) Energy flow	(4) None of these

135. पावसाचे पाणी साठवण्याचे खालीलपैकी कोणती तंत्रे आहेत ?

- पावसाच्या पाण्याच्या प्रवाहाचे अल्पकाळासाठी साठवणूक
- पुराच्या पाण्याची अल्पकाळासाठी साठवणूक
- पुराच्या पाण्याची दीर्घकाळासाठी साठवणूक
- बाष्पीभवन आणि बाष्पोत्सर्जन कमी करणे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त	(2) (a), (b) आणि (c) फक्त
(3) वरील सर्व	(4) वरीलपैकी नाही

Which of the followings are rain water harvesting techniques ?

- Runoff harvesting for short-term storage
- Flood water harvesting for short-term storage
- Flood water harvesting for long-term storage
- Reducing evaporation and transpiration

Answer Options :

(1) (a) and (b) only	(2) (a), (b) and (c) only
(3) All above	(4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

136. पुढील विधानांपैकी कोणती बरोबर आहेत ?

- विरघळणारी रासायनिक खते तुषार सिंचन पद्धती यंत्रणेतून पिकाला देता येतात.
- चिकन माती (भारी) पोताच्या जमिनींना पाणी देताना वालुकामय (हलक्या) पोताच्या जमिनीपेक्षा सरी वरंब्यातील अंतर कमी लागते.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त (2) (b) फक्त
- (3) दोन्ही (a) आणि (b) बरोबर आहेत (4) कोणतेही बरोबर नाही

Which of the following statements are correct ?

- Soluble chemical fertilizers can be injected into the sprinkler system of irrigation and applied to the crop.
- Fine textured soils require very closely spaced furrow than coarse textured soil during surface irrigation.

Answer Options :

- (1) (a) only (2) (b) only
- (3) both (a) and (b) are correct (4) None is correct

137. जमिनीच्या वापसा स्थितीतील जलधारण शक्तीच्या (फिल्ड कॅपॅसिटी) वाढत्या क्रमानुसार कोणता क्रम बरोबर आहे ?

- (1) चिकण, पोयटा (गाळ), वाळूमय पोयटा आणि चिकण पोयटा मातीची जमीन
- (2) चिकण पोयटा, चिकण, पोयटा (गाळ) आणि वाळूमय पोयटा मातीची जमीन
- (3) वाळूमय पोयटा, पोयटा (गाळ), चिकण पोयटा आणि चिकण मातीची जमीन
- (4) चिकण, चिकण पोयटा, पोयटा (गाळ) आणि वाळूमय पोयटा मातीची जमीन

Which is the correct sequence of soils in ascending order based on their moisture contents and field capacity ?

- (1) Clay, Silt loam, Sandy loam and Clay loam soil
- (2) Clay loam, Clay, Silt loam and Sandy loam soil
- (3) Sandy loam, Silt loam, Clay loam and Clay soil
- (4) Clay, Clay loam, Silt loam and Sandy loam soil

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

138. पिकाच्या वाढीमध्ये मॅग्नेशियम या पोषक घटकाचे कार्य काय आहे ?

- (a) नविन पेशिंच्या विकास आणि वाढीसाठी आवश्यक
- (b) हरित द्रव्याचा घटक
- (c) रिबोसोम मधील रचनात्मक घटक
- (d) बऱ्याच वित्तचक क्रियासाठी सहघटक

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त
- (2) (b) फक्त
- (3) (b), (c) आणि (d) फक्त
- (4) वरील सर्व

What is the function of Magnesium nutrient in crop plant growth ?

- (a) Essential for development and growth of new cells
- (b) Component of Chlorophyll
- (c) Structural component in ribosomes
- (d) Cofactor for many enzymatic reactions

Answer Options :

- (1) (a) only
- (2) (b) only
- (3) (b), (c) and (d) only
- (4) All of the above

139. सिंचन पाण्यामध्ये _____ चे जास्त प्रमाण मुळे मातीचे गड्डे होऊन जमिनीत पाणी पाझरणे शक्ति आणि पाणी झिरपणे कमी होते.

- (1) कॅल्शियम
- (2) पोटॅशियम
- (3) सोडियम
- (4) मॅग्नेशियम

High _____ content in irrigation water causes deflocculation of soil leading to reduced soil permeability and low infiltration of water into the soil.

- (1) Calcium
- (2) Potassium
- (3) Sodium
- (4) Magnesium

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

140. पाणलोट क्षेत्रातील पावसाचे पाणी वाहण्याचे प्रमाण कोणत्या घटकावर अवलंबून आहे ?

(a) पर्जन्यमान	(b) जमिनीचा पोत
(c) प्रदेशाची स्वाभाविक रचना	(d) जमीन वापर

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) फक्त	(2) (a), (c) आणि (d) फक्त
(3) (a), (b) आणि (d) फक्त	(4) वरील सर्व

Amount of runoff of rain water from catchment area depends on which factors ?

(a) Rainfall	(b) Soil texture
(c) Topography	(d) Land use

Answer Options :

(1) (a), (b) and (c) only	(2) (a), (c) and (d) only
(3) (a), (b) and (d) only	(4) All of the above

141. जमीन पाणथळ झाली आहे असे तेंव्हा म्हणतात जेंव्हा _____.

- (1) जेंव्हा जमिनीचा आम्ल विम्ल निर्देशांक 9 पेक्षा जास्त असतो
- (2) जेंव्हा मुळकक्षा संपृक्त होते
- (3) जेंव्हा पाणी जमिनीच्या पृष्ठभागावर साचते किंवा पृष्ठभागावरून वाहु लागते
- (4) यापैकी नाही

The land is called waterlogged when _____.

- (1) When soil pH is > 9
- (2) When root zone is saturated
- (3) When water stagnates or flows over the soil surface
- (4) None of these

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

142. पुढील विधानांपैकी कोणते(ती) बरोबर आहे/आहेत ?

- (a) जिप्समच्या वापरामुळे सिंचनाच्या पाण्यात कॅल्शियमचे सोडीयमशी किंवा कॅल्शियमचे मॅग्नेशियमशी अनुकूल प्रमाण निर्माण होते.
- (b) तुषार संचाने कमी दर्जाचे (प्रतीचे) पाणी दिल्यास त्याचे परिणामी पीकाची पाने जळतात.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त (a) बरोबर आहे (2) फक्त (b) बरोबर आहे
- (3) दोन्ही (a) आणि (b) बरोबर आहेत (4) कोणतेही बरोबर नाही

Which of the followings statement(s) is/are correct ?

- (a) Use of gypsum creates favourable Ca : Na or Ca : Mg ratio in irrigation water.
- (b) Poor quality irrigation water application with sprinkler leads to leaf burn.

Answer Options :

- (1) (a) only (2) (b) only
- (3) Both (a) and (b) are correct (4) None is correct

143. पृथ्वीच्या पृष्ठभागावर येणाऱ्या बहुतांश सूर्यप्रकाश शोषणाची वातावरणाची क्षमता आणि सूर्यप्रकाशाचे कमी परावर्तीकरण यास _____ म्हणतात.

- (1) हरितगृह परिणाम (2) जागतिक तापमानवाढ
- (3) हरितगृह वायु (4) दीर्घ लहर उत्सर्जन

The ability of the atmosphere to admit most of the insolation and retard the reradiation from earth is known as _____.

- (1) Green house effect (2) Global warming
- (3) Green house gases (4) Long wave radiation

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

144. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर नाही ?

- (1) क्षेत्रातील जमिनीचा वापर लोकांच्या जीवनमानावर अवलंबून असतो.
- (2) जलस्रोताचे संवर्धन करण्यासाठी जमिनीच्या पृष्ठभागावरील उपलब्ध पाण्याची जपणूक करणे गरजेचे असते.
- (3) शेतीमध्ये सौर ऊर्जेचा वापर पीक उत्पादन वाढीसाठी कार्यक्षमतेने केला आहे.
- (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which of the following statement is **not** correct ?

- (1) Land use in area depends on the modes of life of people.
- (2) Water resources need to be conserved by tapping the available surface water.
- (3) In agriculture, solar energy has been used efficiently for improving crop production.
- (4) None of the above

145. हवामान बदलावरील संयुक्त राष्ट्रांच्या अधिवेशनामधील पॅरीस करार केव्हा अंमलात आला ?

- (1) 22 एप्रिल 2016
- (2) 4 नोव्हेंबर 2016
- (3) 12 डिसेंबर 2015
- (4) 30 मे 2018

When the Paris agreement within the United Nations framework convention on climate change came into force ?

- (1) 22 April 2016
- (2) 4 November 2016
- (3) 12 December 2015
- (4) 30 May 2018

146. मानव आणि प्राणी यांच्या विविध क्रिया, जमीनीचे चुकीचे व्यवस्थापन, जंगलतोड, अति चराई यामुळे निसर्ग समतोल बिघडून जी धूप होते त्यास _____ असे म्हणतात.

- (1) जलधूप
- (2) भौगोलिक धूप
- (3) प्रवेगक धूप
- (4) वारा धूप

The erosion which is due to disturbance in natural equilibrium by the activities of man and animals through land mis-management, destruction of forests, over grazing is called as _____.

- (1) Water erosion
- (2) Geographical erosion
- (3) Accelerated erosion
- (4) Wind erosion

147. जागतिक तापमान वाढीमध्ये कोणता(ते) घटक प्रत्यक्षरित्या कारणीभूत नाही/नाहीत ?

- (1) कार्बन डाय ऑक्साईडचे अधिकतम प्रमाण
- (2) हरितगृह वायुंचे उत्सर्जन
- (3) अम्लांचे संचयन
- (4) वरील सर्व

Which factor(s) is/are not directly responsible for global warming ?

- (1) Excess amount of CO₂
- (2) Emission of green house gases
- (3) Deposition of Acids
- (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा/**SPACE FOR ROUGH WORK**

148. मृदशास्त्राची एक शाखा जी विशेषकरून मृदा, तिचे मूळ, वर्गीकरण आणि वर्णन याचा अभ्यास करते त्यास _____ असे संबोधले जाते.

- (1) इडॉफोलॉजी (2) पर्यावरणशास्त्र (3) माती प्रकार अभ्यास (4) भूगर्भशास्त्र

A branch of soil science that specifically deals with the study of soil origin, its classification and description is known as _____.

- (1) Edaphology (2) Ecology (3) Pedology (4) Geology

149. मृदा आणि पाणी संवर्धनाचे हे यांत्रिक उपाय आहेत :

- (a) ढाळीचे बांध (b) समपातळीत लागवड
(c) मजगीकरण (d) समपातळीतील बांध

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (b), (a) आणि (d) फक्त (2) (c), (b) आणि (a) फक्त
(3) (d), (c) आणि (a) फक्त (4) (a), (b), (c) आणि (d) सर्व

Mechanical Measures of soil and water conservation are :

- (a) Graded bunds (b) Contour cultivation
(c) Bench terracing (d) Contour bunding

Answer Options :

- (1) (b), (a) and (d) only (2) (c), (b) and (a) only
(3) (d), (c) and (a) only (4) All (a), (b), (c) and (d)

150. _____ आर्थिक/फायदेशीर पीक उत्पादनावर दिलेल्या पाण्याचा अनुकूल परिणाम काढण्यासाठी अभ्यासली जाते.

- (1) पाणी देण्याची कार्यक्षमता (2) पाणी संचय कार्यक्षमता
(3) पाण्याच्या वापराची कार्यक्षमता (4) पाणी विभागणीची कार्यक्षमता

_____ is determined to evaluate the benefit of applied water through economic crop production.

- (1) Water application efficiency (2) Water storage efficiency
(3) Water use efficiency (4) Water distribution efficiency

- o o o -

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

- (8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82” यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
- (9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलतः प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती	(2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर
(3) राजा राममोहन रॉय	(4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर “(3) राजा राममोहन रॉय” असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर “(3)” होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक “③” हे वर्तुळ पूर्णपणे छायंकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायंकित करून दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

परीक्षेचे नाव : राज्य सेवा (मुख्य) परीक्षा - २०२०

विषय : सामान्य अध्ययन - I

परीक्षेचा दिनांक : ०५ डिसेंबर, २०२१

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत "राज्य सेवा (मुख्य) परीक्षा -२०२०" या स्पर्धा परीक्षेच्या प्रश्नपत्रिकेची प्रथम उत्तरतालिका उमेदवारांच्या माहितीसाठी संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात आली आहे. सादर उत्तरतालिके संदर्भात उमेदवारांना हरकती सादर करावयाच्या असल्यास त्यांनी आयोगाकडून दिनांक १७ नोव्हेंबर, २०२१ रोजी आयोगाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द केलेल्या प्रसिध्दीपत्रकातील तरतुदीनुसारच ऑनलाईन पध्दतीने सादर कराव्यात.

विहित ऑनलाईन पध्दती व्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही नमुन्यातील अथवा अन्य कोणत्याही मार्गाने/पध्दतीने सादर केलेल्या हरकती कोणत्याही परिस्थितीत स्वीकारल्या जाणार नाहीत. यासंदर्भात दिनांक ०३ जानेवारी, २०२२ पर्यंत आयोगाकडे पोहोचलेल्या हरकतींचीच दखल घेतली जाईल. तद्नंतर आलेल्या हरकती विचारात घेतल्या जाणार नाहीत, याची कृपया नोंद घ्यावी.

उत्तरतालिका - KEY

प्रश्नक्रमांक	उत्तरे				प्रश्नक्रमांक	उत्तरे			
	संच A	संच B	संच C	संच D		संच A	संच B	संच C	संच D
1	3	1	2	3	26	4	3	4	1
2	4	2	1	1	27	1	4	2	2
3	1	3	1	4	28	1	2	3	3
4	4	4	2	4	29	3	3	4	1
5	2	4	3	3	30	3	3	1	1
6	3	1	2	1	31	3	2	3	3
7	1	3	3	1	32	2	2	3	2
8	3	3	2	4	33	4	3	2	2
9	3	3	3	1	34	3	4	2	4
10	1	3	1	2	35	1	4	4	2
11	2	1	1	2	36	4	4	2	4
12	1	1	3	1	37	3	2	4	3
13	3	1	4	1	38	3	3	2	3
14	2	3	3	4	39	2	3	3	3
15	3	1	3	3	40	2	2	3	2
16	2	1	4	2	41	3	2	4	1
17	4	1	1	3	42	2	3	2	3
18	1	2	3	3	43	4	4	3	3
19	3	1	3	3	44	3	3	3	4
20	3	3	1	3	45	3	3	1	1
21	1	2	3	4	46	4	1	2	4
22	1	4	1	1	47	1	2	1	2
23	1	1	1	3	48	2	4	3	3
24	4	2	4	3	49	3	4	3	2
25	2	4	1	2	50	1	2	4	1

प्रश्नक्रमांक	उत्तरे			
	संच A	संच B	संच C	संच D
51	2	3	1	3
52	2	1	4	2
53	2	3	3	4
54	2	2	3	2
55	2	3	4	4
56	3	3	2	2
57	3	2	2	3
58	4	1	2	2
59	4	2	2	3
60	2	2	2	2
61	1	2	3	1
62	3	3	4	4
63	2	3	3	2
64	4	3	1	3
65	2	1	1	3
66	3	1	3	3
67	3	4	2	2
68	1	2	2	4
69	1	3	4	3
70	3	4	1	2
71	2	3	3	2
72	4	1	2	3
73	2	1	2	1
74	3	2	2	1
75	3	2	3	2

प्रश्नक्रमांक	उत्तरे			
	संच A	संच B	संच C	संच D
76	3	4	4	2
77	2	2	2	1
78	2	3	2	4
79	3	3	4	4
80	4	3	3	2
81	2	2	3	3
82	1	1	1	3
83	4	4	3	2
84	4	2	3	3
85	3	1	3	3
86	1	2	1	3
87	2	3	2	2
88	2	3	1	1
89	1	2	4	1
90	3	4	2	4
91	3	3	2	4
92	3	1	2	4
93	4	1	3	1
94	2	2	3	2
95	1	2	4	4
96	4	2	2	1
97	2	4	1	2
98	2	4	4	4
99	2	2	3	2
100	3	2	2	3

प्रश्नक्रमांक	उत्तरे			
	संच A	संच B	संच C	संच D
101	4	2	4	2
102	3	2	3	3
103	2	3	2	2
104	1	3	1	3
105	1	4	2	2
106	4	1	2	3
107	3	1	4	4
108	2	3	4	3
109	4	4	1	2
110	2	3	3	1
111	1	4	4	2
112	4	4	2	4
113	4	2	4	1
114	2	2	2	4
115	2	4	1	2
116	1	3	3	3
117	4	1	1	4
118	3	4	4	1
119	3	3	3	3
120	1	1	1	1
121	2	3	3	2
122	3	1	3	2
123	4	2	2	4
124	3	3	2	3
125	3	3	3	3

प्रश्नक्रमांक	उत्तरे			
	संच A	संच B	संच C	संच D
126	2	2	3	3
127	3	4	2	3
128	3	3	3	3
129	3	2	4	2
130	2	3	3	2
131	2	2	3	3
132	1	1	3	3
133	2	3	3	3
134	3	1	1	2
135	2	2	3	1
136	1	4	4	4
137	3	3	1	3
138	3	3	3	1
139	3	3	2	3
140	4	3	3	2
141	3	3	3	3
142	3	3	3	4
143	1	3	2	3
144	4	4	3	3
145	2	2	3	2
146	3	3	1	3
147	3	3	2	3
148	3	2	4	3
149	3	3	2	3
150	3	3	3	1